Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

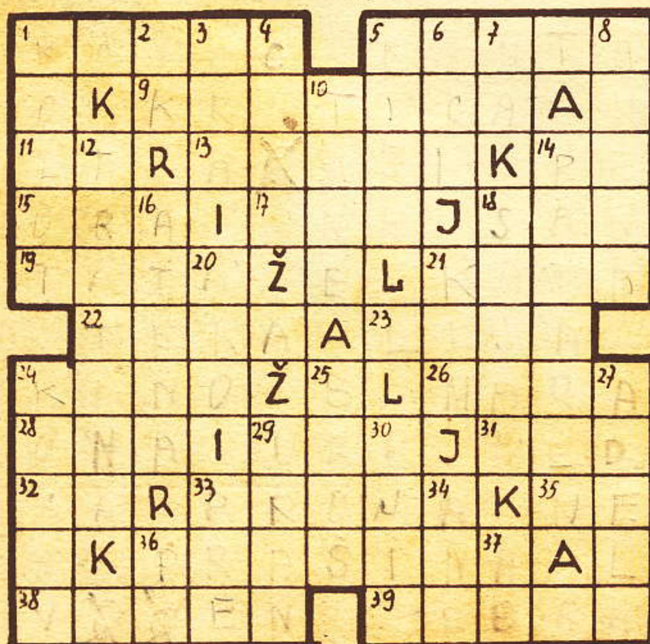
BROJ 35-36
16. RUJNA 1938

MODA za jesen

1. i 2. Dva moderna ogrtača od debele vunenaste tkanine. Džepovi su vrlo veliki. Takvi ogrtači su vrlo praktični, osobito za jesen. — 3. Ukusna haljina za toplije dane od zelenog materijala. Kroj je vrlo jednostavan. Šal i pojas u istoj boji. — 4. Kostim ukrašen krznom. Kaputić se zatvara umjetnim zatvaračem. Na rukavima uska pruga, također od krzna. — 5. Elegantan ogrtač ukrašen krznom. Krojen je uz tijelo, a zatvara se samo jednim kožnatim pojasom u istoj boji kao i ogrtač.

Križaljka

Složio V. Kereković, Zagreb

Vodoravno: 1. Kosi travu, 5. posuda, 9. skraćena riječ, 11. dva suglasnika (kratica za litografiju), 13. indijansko pleme (plural), 14. suglas. i samoglasnik, 15. sat, 17. žensko ime, 18. protivno od jave, 19. otac, 21. žensko ime, 22. bilježnica, 23. lisica, 24. vrst zabavišta, 26. žensko ime, 28. pokazna zamjenica (ž. r.), 29. isto što i 15. vod., 31. proizvod pčela, 32. egipatski bog, 33. vrst žita, 35. negacija, 36. sitne čestice zemlje i pijeska, 38. stara mjera, 39. životinja žarkog pojasa (slična konju!).

Okomito: 1. kolo, kotač, 2. inicijali hrv. književnice (roman »Jaslice«), 3. vrst papige, 4. nožica, 5. oborina, 6. muško skraćeno ime (padež), 7. prijedlog, 8. cirkus, trkalište, 10. metak, 12. livada, ledina, 14. bogumil, 16. grad u Grčkoj, 18. vašar, 20. veznik (pogodb.), 21. knjiga R. Kiplinga, 24. drač, 25. medalja, ukrasna igla, 27. žensko ime, 29. planet, 30. rodno mjesto »Božjeg Viteza« (sv. Franjo), 33. rječca za staro, davno, 34. pok. zamjenica (mn., ž. r.), 36. inicijali talijanskog pisca (»Gog«), 37. početna slova abecede.

Odgonetke treba poslati do 30. rujna. Među odgonetače podijelit će se 20 lijepih knjiga.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 25-26.

Vodoravno: 1. Barok, 4. Ita, 5. Anka, 8. Ovas, 11. Mauri, 13. Grk, 14. kopala, 16. tabani, 18. eno, 19. Ivana, 21. rado, 23. Obar, 24. ave, 25. romar. — Okomito: 1. Baku, 2. Oto, 3. kavga, 5 .amater, 6. nakana, 7. Arka, 9. Arlina, 10. Skadar, 12. ioni, 15. pivo, 17. bodar, 20. Obar, 22. ovo.

Po 5 knjiga dobili I. Bidrać iz R., Tabanović iz D. Po jednu knjigu: K. Bralić iz I., B. Stojčić iz T., S. Zdjelar iz P., A. Divić iz A., M. Pišonić iz S. K., S. Herula iz P., Župni ured iz G. Gora, J. Kopun, V. Fabijanić i V. Kereković iz Zagreba.

ŠTO SVAKOGA ZANIMA

Koliko ima zvijezda. Obično se misli, da ih ima bezbroj. Međutim taj broj bi se možda nekako mogao od prilike doznati. Najnovija astronomska istraživanja sude, da u svemiru ima svega nekih 80 milijuna zviježđa, a svako zviježđe ima najmanje 1600 milijona zvijezda odnosno nebeskih tjelesa. Makar da je astronomska znanost mnogo napredovala, ipak ni s najboljim i najvećim dalekozorima nije uspjela upoznati više nego jednu četrdeset tisućninu od sviju zvijezda u svemiru.

Reumatizam u Engleskoj. Engleska, je zemlja magle i vlage, a po tom je i zemlja reumatizma. Poznato je da su Englezi vrlo praktični, pa su izračunali koliko njihovu domovinu košta reumatizam. Evo njihov račun:

Godine 1937. izgubili su Englezi radi te bolesti 242 milijuna radnih dana. Tomu treba dodati, da je tima bolesnicima za te dane trebalo plaćati iz bolesničkih blagajna čitavih 17,000.000 funti šterlinga (tri i pol miljardi dinara) hranarine i drugih boluopskrbnih troškova. Voltaire je nekad imao pravo rekao: »Bolest je luksus!«

Kupaći vagon. Poznati su nam vagoni za đake, vojnike, dame i nepušače; zatim vagoni za spavanje, za ručanje, ali kakvi su to kupaći vagoni? Možda oni koji voze putnike na Savu, na Dravu, na more? Ne, u Americi imaju na pruzi New-York—San Fracisco vagone duge 22 metra, a široke tri i pom metra sa bazenima za plivanje dubokima 2 metra. Uz to imaju i raskošno uređene kabine i mjesta za sunčanje.

Noć i dan u Lisabonu. U velikim gradovima je po noći sve skuplje nego po danu. Ipak ima na svijetu jedna prijestolnica, u kojoj se po noći jeftinije živi nego po danu, a to je Lisabon, glavni grad Portugalske. Kad tamo odbije deveti sat na večer, u svima gostionama i kinematografima se cijene snize za pedeset posto. Isto tako u to doba taksiji i kočijaši voze na pol jeftinije.

Spaljeno 600.000 havanskih cigara. Glasovite su havanske cigare, koje se prave od duhana što raste u Havani na otoku Kuba. Strastveni pušači vrlo dobro znadu, da su to od najboljih cigara na svijetu. I od tih spalili su 600.000 komada. Zdravstvene vlasti su naime ustanovile, da su cigare bile napravljene od duhana, koji bi pušačima škodio. Sve cigare su nasuli na jednu hrpu na velikom pašnjaku i spalili ih. Možda bi to i negdje drugdje bilo potrebno?

Oženjeni živu duže nego neoženjeni. Neki je učenjak proračunao, da pod istim prilikama oženjeni muškarci doživu 70 godina, a neoženjeni samo 64 godine; isto tako udate žene 70 godina, a neudate 68. Od svakih sedam ljudi na svijetu (bio muškarac ili žena), jest 6 oženjeno, a tek sedmi neoženjen. Isti je razmjer i kod ženâ.

Film »Hrvati u Sv. Zemlji« prikazuje se 24. i 25. rujna u Varaždinskim Toplicama, 1. do 3. listopada u Čakovcu, a 6. do 9. listopada u Bjelovaru. Iza toga redom po svim hrvatskim gradovima. Dosad je prikazivan u 14 gradova te ga je vidjelo 35.000 ljudi.

Slike bl. Nikole Tavelića treba da o ovogodišnjem blagdanu ovog hrvatskog jerusalemskog Blaženika budu smještene u svim crkvama (dobivaju se kod Odbora za Sv. Zemlju u Zagrebu) te da bude tako uzveličan jubilej njegove beatifikacije i prokrčen put k njegovoj kanonizaciji.

Slika na omotu:
Pjesma dragoj
Slika iz portugalske provincije Beire

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 16. RUJNA 1938.

X. GODIŠTE BROJ 35 i 36

Slika desno: DR ANTONIO DE OLIVEIRA SALAZAR, predsjednik portugalske vlade

PREPOROD PORTUGALSKE DRŽAVE

Napisao Luka Perinić

Na Pirinejskom poluotoku nalaze se dvije države s velikom i slavnom katoličkom tradicijom: Španjolska i Portugal. O Španjolskoj se danas mnogo govori i piše zbog rata, koji se u njoj vodi između dva oprečna naziranja na svijet; no nije manje važna ni duhovna revolucija, koja se pred našim očima odvija u Portugalu, a kojoj je na čelu veliki portugalski državnik Oliveira Salazar. Ta revolucija od nekadašnjeg nesređenog i nemirnog Portugala stvara Novu Državu reda, mira i sigurnosti, u kojoj se preuređuje sav društveni poredak po načelima kršćanskog korporativizma i provodi veliki narodni preporod na svim poljima javnog i privatnog života.

Portugal se u starom vijeku zvao — Luzitanija, a već su Feničani u njemu imali svoje kolonije. Pred osam stotina godina portugalski vladar Alfonso Henrik uzeo je naslov kralja i time udario temelje nezavisnoj i samostalnoj portugalskoj državi (g. 1139.). Uz velike borbe s vanjskim i unutarnjim neprijateljima kraljevina se održala sve do g. 1910., kad je žadnji portugalski kralj Manuel potjeran iz zemlje i kad je proglašena — republika. Na taj udarac već su se davno pripremali razni liberalni elementi zajedno s tajnim i revolucionarnim udruženjima; ali je republika — namjesto da poboljša stanje — dovela državu do ruba propasti. Od proglašenja republike, pa kroz prvih 15 godina njezina života bilo je u Portugalu 20 revolucija i državnih udara, a izmijenile su se 44 vlade. Nered u političkom životu i nerazborito raspolaganje državnom imovinom dovelo je do financijske krize i prevelike državne zaduženosti, a paralelno s time počelo je opće nazadovanje i socijalna nevolja.

Kad se tako dalje više nije moglo, preuzela je vlast vojska, ukinula političke stranke i napravila mir i red. No vojska nije znala riješiti ekonomsku, financijsku i socijalnu bijedu, pa se obratila na Oliveira Salazara, sveučilišnog profesora u Coimbri, da zauzme ministarstvo financija. Salazar se tom pozivu odazvao tek izakako je dobio neograničene ovlasti u državnim financijama, pa je već prve godine svoga ministrovanja uravnotežio budžet, a kasnije postigao znatan budžetski suficit. To se u Portugalu nije dogodilo kroz čitavo zadnje stoljeće! Salazar je iza financijskih uspjeha počeo gospodarski pridizati svoj narod, a ujedno se dao na rješenje socijalnih pitanja. Za kratko vrijeme sva je vlast došla pod njegov utjecaj te je on stao po određenom planu provoditi temeljite državne reforme. Državi je dao novi ustav g. 1933., po kojemu je Portugal uređen na korporativnoj bazi, a po smjernicama papinskih enciklika. Novi Portugal izgrađuje se i danas neprestano — uz suradnju svih pozitivnih narodnih snaga, a pod vodstvom portugalskog narodnog preporoditelja— Salazara.

Portugal nije velika zemlja, a ima stanovnika za polovinu Jugoslavije. No zato ima velike kolonijalne posjede u Africi, Aziji i Oceaniji — ostatke nekadašnjeg velikog portugalskog kolonijalnog imperija. Portugalska je zemlja na istoku (prema Španjolskoj) gorovita, a na zapad se spušta u terasama prema nizini, što se pruža uz obale Atlantskog oceana. Portugalski jezik ima sličnosti sa španjolskim i francuskim jezikom, a narod ima originalnu svoju kulturu i običaje. Jedna od glavnih provincija zove se Beira, a leži u središnjem dijelu Portugala. Iz te provincije donosimo jednu karakterističnu sliku na naslovnoj stranici ovoga broja »Obitelji.« Kroz g. 1939. Portugal će slaviti 800. godišnjicu svoje državne samostalnosti, pa ćemo imati zgode, da se još koji put osvrnemo na tu naprednu državu i na taj katolički narod.

Novela „Obitelji“

MILICIONAR RAMON

Napisao Claude Farère

Da li se varam, ili doista pišemo godinu 1950. po Spasu?

Nema sumnje, ne varam se, ako se samo smijem pouzdati u kalendar na svojem pisaćem stolu. Pa stoga su sigurno i mnogi ljudi zaboravili, da je 1936. do 1938. bio u Španiji nekakav građanski rat. »Prošlo i zaboravljeno.« Od Pireneja pa do Gibraltara niko o tome ne spominje više ništa. Šta više, ljudi, koji imaju predobro pamćenje, bili bi gledani prijekim okom, kada bi htjeli podsjetiti, da su u ovom ili u onom selu poubijali toliko i toliko ljudi, da su crkvu ognjem uništili, da su župnika razapeli na križ i da su mnogo nedužnih mladića postavili uza zid i strijeljali — ili strijeljali, a da ih prije toga nisu ni postavili uza zid, i to jednostavno radi toga, što su jednoga dana, kada to baš nije bilo nužno, imali od baruta pocrnjele ruke, ili što su nosili značke, za koje bi bilo bolje, da ih nisu nosili, ili što im je o vratu visio križ ili škapular. Dakle da ponovimo: to je sve zaboravljeno, izbrisano iz pamćenja, iščezlo.

Ništa ne smeta, što su u onim davnim vremenima u Andaluziji odrasli stasit mladić i lijepa djevojka, koji su se zavoljeli. Mladiću je bilo ime Ramon Ortega, a djevoci Dolores — prezime joj nije od važnosti. On je bio seljak, ona seljanka, a nastavali su prilično mršavo zemljište u neposrednoj blizini sela, koje je na karti označeno kao Casabermeja, a koje leži oko šest kilometara sjevero-istočno od Malage i sedam kilometara sjeverno-zapadno od Vereza. On je bio snažan mladić, koga je priroda bila obdarila punoćom mišića, ali samo sa skromnim duševnim sposobnostima. »Gaschi« (pučki naziv za mladu djevojku) nije znala ni čitati ni pisati — a tako je kod mnogih Španjolki — ali su njezine kose bile tako duge, da se njima mogla prekriti od glave do nogu. A da ni ne govorimo o njezinim bajamovim očima, o oblini njezinoga lica ili njezinih ruku, koje su istina bile otvrdnule od teškoga posla, ali ni na koji način nisu zato postale nezgrapne. Uostalom ona je bila manje naivna od svoga dragana iz jednostavnog razloga, što žene obično nisu tako glupe kao muškarci. Uostalom to nije važno, a pogotovu ne za Ramona.

On je znao nešto čitati, ali samo tiskana slova, dakle novine, samo novine, a čitanje novina nije pravo sredstvo za obrazovanje duha ponositoga seljačkoga mladića. Uza sve to njih oboje je već odavno bilo zaključilo, da se uzmu, da zajednički obrađuju svoje njivice, pa su se već tada radovali nizu procvalih »ninos«-a (male djece), koji će, kada poodrastu, latiti se sami posla i na koncu prehranjivati svoje roditelje, kada se oni sami više ne uzmognu prehranjivati radi starosti.

Naravno da je i za ostvarivanje pa makar i ovako skromnih snova valjalo savladati dosta poteškoća. Tu je bio u prvom redu župnik, moćan čovjek, koji je želio Doloresi svako dobro, jer je bila pobožna djevojka, a Ramona Ortegu je naprotiv manje cijenio, pošto je bio poznat kao polupoganin. Župnik dakle nije odobravao izbor Doloresin, pa je bilo vrlo shvatljivo, da je to Ramona srdilo. Stoga je Ramon, kada su ono ljudi iz Rusije počeli po cijeloj Andaluziji navješćivati, da su svećenici pomoćnici sotone, pa da stoga valja prema tomu s njima i postupati, odmah izjavio, da je sporazuman s Rusima. Tko bi i očekivao šta drugo od dobroga Ramona, nego da pristane bezobzirno uz dušmane svećenikâ, kad je svećenik stajao na putu njegovoj ljubavi?

Ali počnimo od početka. Onda je bio u Španiji još kralj. Bili su i »cortesi« — mi bismo rekli narodni zastupnici. I državni je stroj prilično radio. Uza sve to su ljudi iz Rusije tvrdili, da bi mogao još mnogo bolje raditi. Oni su također pričali, da je jednom živio neki čovjek po imenu Karlo Marks, koji je otkrio tajnu, da učini sve ljude sretnima. A da bi se ostvarilo to opće blagostanje, trebalo bi s ovoga svijeta maknuti samo kralja, svećenike, kortese i još nekoliko ljudi. Onda bi došao državni stroj u pokret sam od sebe, pa ne bi trebalo neprestano oko njega baratiti. Tako je napisano u knjizi Karla Marksa. Samo se po sebi razumije — najprije bi valjalo podijeliti sva dobra, sav novac, svu marvu, sve njive — jer inače ne bi bilo uspjeha. Posljedica bi bio raj na zemlji — ali kud i kamo ljepši od onoga, o kojemu govore popovi, a koji bi prema tomu postao suvišan i ukinut. Šta više, valjalo bi zabraniti i vjerovati u njega. Radi toga je Dolores bila vrlo žalosna, pogotovu kada ju je i župnik uvjeravao, da su to sve same tlapnje mozga i paklene laži.

No Ramon kao ponosni Andalužanin, nepovjerljiv i željan udobnosti, mislio je s dubokim zadovoljstvom o tome, kako se u prvom redu ne će više morati mučiti niti oko spasa svoje duše niti oko kruha, a u drugom redu o tome, da su svećenici ipak lagali. Uostalom on je to uvijek naslućivao — podla rulja, ova bagra, koja mu nije htjela dati njegovu Dolores.

Događaji su se naime ovako razvijali:

Ponajprije ode kralj. Zašto? To je duga pripovijest, a uostalom ni ne spada ovamo. Dakle ode kralj. Po nesreći — kada nestade njega, nije ni onda bolje radio državni stroj, nego baš obratno. Jer ostadoše kortesi, pa su narodni zastupnici iz Aragona htjeli ovo, a oni iz Katalonije ono, a oni iz Andaluzije opet nešto treće.

Konačno se diže takva halabuka, te u mnogim gradovima prasnuše bombe. Građanske garde vikahu: »Haj!«, a vojnici »Stu!« Generali se ne mogoše sporazumjeti, a pogotovu ne političari. Stoga se započeše među sobom ubijati, pa kud puklo da puklo. Izađoše zapovijed, po kojima je svaki zdravi muškarac morao uzeti pušku ili dinamitnu kartaču i poći u boj — nije se znalo pravo ni protiv koga, a još manje za-

UMRO KARDINAL LORENZO LAURI, JEDNA OD NAJISTAKNUTIJIH LIČNOSTI KARDINALSKOG ZBORA

Slika prikazuje kardinala Laurija, kako je došao godine 1932 u Irsku, gdje je zastupao Sv. Oca Papu kao legat na svjetskom euharistijskom kongresu u Dublinu, glavnom gradu Irske. Lijevo na slici je De Valera, vođa irskog naroda i predsjednik irske vlade, koji je baš ovih dana izabran za predsjednika Saveza Naroda u Ženevi

što. No možete misliti, da niko nije prigovarao, jer ko bi se ustručavao, bio bi na mjestu strijeljan? Osim toga stisnite samo Andalužaninu zgodan bodež u šaku, i on će vam svoga oca svakako prije ubiti nego li ne ubiti. Jednom riječju nastade neslužbeni građanski rat, onaj rat, na koji danas ne smije više niko ni pomisliti. To je zaboravljeno, službeno zaboravljeno — kako već spomenuh.

Ponajprije se u Casabermeji dokopaše bez poteškoća vlasti Rusi, tako te je naš dobri mladić Ramon morao navući prilično otrcanu odoru i upisati se u redove onih junaka, koji se nazvaše »kohortom sinova smrti i slobode« i koji sebi postaviše zadaćom: istrijebiti »fašiste«, stvorenja, o kojih postojanju dosada nije nitko imao ni pojma. Ramonu nije to bilo ništa neobično — naprotiv, nije se mnogo borio, a imao je šta pojesti. Kada je osim toga bilo naređeno milicijonaru Ortegi, da zapali crkvu i uništi sve slike svetaca, šta više, ako je moguće, da poruši i zidove, nije bio nitko sretniji od njega. Razoriti staru crkvu — to je bilo nešto, čime je mogao napakostiti starome svećeniku. Djelo je izvršeno sa tri kante petroleja i dva voza pilotine. Gorjelo je poput baklje sve gore do krova. Od Madone i svetaca nije ostalo ništa do li hrpe sitnih komadića. Samo ostadoše zidovi i toranj. Razrušiti to staro kamenje, što su ga sazidali nekadašnji zidari — a oni su bili i te kako vješti svome zanatu! — bio bi prenaporan trud. A Andalužani se baš ne vole odviše naprezati. Ruševina stare bazilike ostade dakle, kakva je i bila, pusta, ali uspravljena uvis.

Na večer toga znamenitoga dana tražio je Ramon župnika, jer je htio vidjeti, kakvo li će lice praviti. Ali nije mogao pronaći župnika. Prokletstvo! Uostalom tražili su ga i njegovi drugovi, ali nesamo zato, da se naslađuju izražajem njegova lica. Čovjek prognanoga Boga bio se dobro sakrio. Ramon je radi toga bio snužden, ali samo malo, ne odviše. Nije bio prekomjerno uzbudljiv. Osim toga, da su bili pronašli župnika, netko bi ga sigurno usmrtio. O tome nije bilo sumnje. Seoski sovjet bio je izdao takvu zapovijed, jer je i Casabermeja imala sada svoj sovjet upravo kao i Moskva.

»Moskva?!« upita Ramon, koji nije bio daleko napredovao u tajnama zemljopisa.

»Da, Moskva, nosorože! Moskva, pravi raj! A ti i ne znaš, šta je to! Ti kao da si još negdje iza mjeseca!«

Ono malo Španjolaca, koji su uistinu razumjeli Ruse, postupali su bezobrazno sa svojim zemljacima, koji nisu ništa slutili. A Ramon, iako već otprije neraspoložen prema Crkvi, u duši se ljutio radi ovakvog podrugivanja.

Ali podrugivanje nije bilo najveće zlo. Bolno je postalo istom onda, kada se je Ramon našao pod prozorom svoje Dolores, pošto mu je bilo pošlo za rukom, da se udalji od Rusa i njihovih pomagača. Iako je postao vojnik, nije zato prestao ašikovati, čim bi samo nakon zalaska sunca ulovio koji slobodni čas. Ali danas na večer nije mu uspjelo ašikovanje. U Casabermeji bilo je još neke vrsti blagostanja. Manzanilla nije bio još propao. Ali kada je konobar iz susjedstva donio na prozor dvije uobičajene čaše poput slame žutog vina, sasu Dolores svoju čašu u lice svome zaručniku.

»Ha!« viknula je, ali sasvim tiho bojeći se ruskih špijuna, ali Ramonu taj zatomljeni krik još bolnije zapara uši, »ti si se dakle sada pridružio ubojicama!«

»Zar ja?« odvratio je Ramon zaprepašteno.

»Da. Ti, ti, ti! Zar nisi istraživao, gdje se nalazi naš župnik, Božji čovjek Don Alfonzo! I zar ga ne bi bilo hulio, mučio i ubio? Ti si ubojica! Neka ti oprosti Svemogući, ako hoće, ali ja ti to nikada ne ću oprostiti!«

I tada je nestade i više se nije pokazivala. A on je vikao, vikao iz svega grla, pa je bio zaboravio najednom i na ruske špijune.

»Dolores!« vikao je, »ja nisam ništa učinio, ja to nisam htio, takva je zapovijed, razumiješ li...«

Iz dubine sobe dođe odgovor:

»Zapovijed sotone! A njemu se ne pokorava!«

Bio je sav očajan, pa je još jednom viknuo:

»Dolores! Pa kaži mi, što mogu učiniti? Što hoćeš, što da uradim?...«

Ali odgovora nije više bilo.

A ipak je bila zapovijed — nitko se nije usudio tome protiviti, pa su tako i dalje župnika tražili i progonili. Rusi su htjeli, da posluži kao primjer ostalima. Prije je propovijedao za kralja, a kada je kralj otišao, molio je svečano za njegov povratak. Stavio je prigovor, kada se radilo o diobi imanja, pa se pozivao na redak ukinutog Evanđelja, u kojem je napisano: »Siromaha ćete uvijek imati među vama.« Već radi tog zastarjelog nazora zaslužio je pop smrt. Uostalom je bila prosta laž, da ga traže samo radi toga, da ga muče. Trebalo ga je samo razapeti na križ, i drugo ništa. I to samo radi primjera drugima... Svakako su Rusi imali smolu: župnika nisu pronašli. Uza sve to su bili sigurni, da nije napustio selo. Sve su ceste bile pod strogom paskom. Pa ako je možda u gunguli izgubio život, ali sam sebe nije mogao pokopati, a osim toga je lako prepoznati svećeničku mantiju. No nije se pronašao niti kakav leš niti kakva svećenička mantija. Ne, župnik nije bio mrtav. Pa budući da je još na životu, gdje li se ušančio, do sto mu vragova? Tu je morao da ima sotona umiješane svoje papke, — ili neko drugi...

Prođoše sedmice i mjeseci. Bilo je u mjesecu srpnju, ne znam više pravo, koje godine — pa to je sve bilo tako davno! — bilo je dakle u srpnju, kada se zakvači neki general Franco s nekim predsjednikom Azanom, i iz toga se izrodiše krvave tučnjave.

Onda iza ljeta nadođe zima.

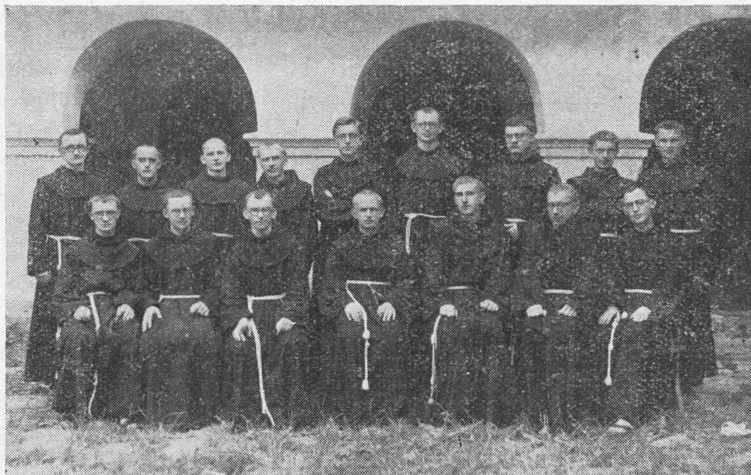
Sredinom siječnja nastadoše promjene u Casabermeji. Dotada su glavnu riječ vodili Rusi i njihove pristaše. Svagdje su zapovijedali, pa i u Malagi, velikom gradu u blizini. I tada iznenada osjetiše milicijonari iz Casabermeje, koji su dotada držali sasvim narijetko zaposjednute strjeljačke rovove, pošto nisu pred sobom imali nikakvog protivnika, osjetiše iznenada na svome vlastitome tijelu, što znači savremeni rat. Smioni momci iznenada navališe na Casabermeju, pa dok su branitelji sela slali jednoga glasnika za drugim u Malagu po pomoć, raširi se užasna vijest, da je i sam veliki grad napadnut. Još i gore: veliki je grad bio blizu pada. Bila je došla neka moćna vojska, a da nitko nije znao odakle. Možda iz Granade, a možda i iz Seville. Mnogi su ljudi tvrdili, da su među napadačima vidjeli nesamo Andalužane — da, nevjerojatno, ali eto našlo se Andalužana, koji se nisu stidjeli napasti svoju braću u Casabermeji! — i nesamo stranaca, nego i Afrikanaca, Muhamedanaca i Maura! A pred njima se širio strah i trepet.

No dolazili oni, odakle mu drago, bili su izvrsni vojnici. Bili su deset puta pouzdaniji od najboljih redovitih četa, deset puta vještiji u iskorišćavanju tla, a sve od prvoga pa do posljednjega momka bili su hrabri poput Rogera de Flora i staroga Cida Campeadora. Onaj strjeljački rov, za koji se držalo, da je neosvojiv, zauzeli su u tri skoka, prije nego li su mogle strojne puške iz Casabermeje da odaberu nišan, na koji bi ispucale svoje redenike. Ti tobožnji Mauri možda i nisu bili neranjivi, ali su ipak stupali kroz kišu tanadi poput sjene oblaka kroz grmlje trnja. S ovim strašnim smeđim momcima nije se moglo izaći na kraj. Pogotovu to nisu mogli vrijedni andaluzijski seljaci, koji su uistinu bili srčani, ali uza sve to mlaki, spori i nikako dorasli iznenadnim i naglim pokretima taktike i strategije. Njihovi su ih vođe trebali poučiti, ali je zato bilo u prvom redu potrebno, da imadu vođe, prave vođe, i drugo, te su vođe trebale da više znaju od svojih učenika. Zatim su morali i vojnici da budu također nauke željni učenici. No to je sve bilo samo lijepi san.

Milicijonari iz Casebermeje bili su nada sve prikladni, da ih drugi ubijaju, ali da sami nekoga ubiju, zato su bili samo osrednje sposobni. Ne možda zbog toga, kao da nisu još nikada nikoga ubili! Samo ne u boju! U selu su ubijali, goloruke su usmrćivali. U prvom redu sve, koji su nosili svećeničko odijelo. Španjolski puk, premda je bio vrlo religijozan, ili bolje rečeno praznovjeran, — šta više preko svih mjera praznovjeran, — bio je uza sve to vrlo antiklerikalan. Kada je opasnost počela rasti izvana, poubijali su u unutrašnjosti sve neprijatelje, pa što više i prijatelje i susjede. Ukratko sve, koje su smatrali reakcijonarcima ili fašistima. Sumnjive bi osobe zatvarali kao taoce, i svaki put, kada bi do Casabermeje doprli neprijatni glasovi, zahtijevali bi najžešći revolucijonarci opći pokolj. Prokletstvo! Mauri se približavaju, dakle se valja osloboditi izdajica! A ko nije mrzio Maure, bio je izdajica.

Mnogi poduzetni muževi tvrdili su, da sva sadašnja bijeda potječe od glavne pogreške, što nisu pravodobno smaknuli župnika. Dali su mu vremena, da se sakrije, da pobjegne — bogzna kamo. Jedno je bilo sigurno: naime, da taj stoput prokleti pop iz svoga tajnoga skrovišta dostavlja neprijatelju vijesti i planove od vrlo velike važnosti. Zasigurno je u to umiješala svoje prste i jedna žena. Pa kada je jedne večeri bilo osobito žestoko gruvanje topova oko Malage, neko predloži, da pomlate žive do temelja sve »gaschis« (djevojke), koje su nekada išle na ispovijed crnom mantijašu. One će već

Slika desno:
PETNAESTORICA OVOGODIŠNJIH FRANJEVAČKIH MLADOMISNIKA ZAGREBAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE
Zaredio ih je nadbiskup o. Rafael Rodić na Trsatu

Slika dolje:
S MLADE MISE FRANJEVCA O. BENKA ČIGE U FERIČANCIMA
14. KOLOVOZA 1938.
Povorka s mladomisnikom kreće od kuće njegovih roditelja, koji su dugogodišnji pretplatnici „Obitelji", prema župnoj crkvi

znati kazati, u kojoj li se prokletoj jazbini sakriva onaj vražji sin, koji je bio uzrok svemu zlu. Taj prijedlog naiđe na vrlo žestok otpor. »Gaschis« bile su bez obzira na njihovo naziranje kao većina Andalužanka vrlo lijepe djevojke, koje nisu bile bez draganâ. I ovi se dragani opriješe najodlučnije. Osobito se mnogo spominjala Dolores, nekadašnja »novia« (zaručnica) Ramona Ortege. I Ramon se protivio žešće nego svi ostali. Pa da, on je bio čovjek, čija je zasluga bila bez svake sumnje uzvišena: dvaput se u jednom rovu, u koji su bili prodrli Mauri sa svih strana, ustrajno uzdržao i borio prsa o prsa, bodežem protiv bodeža, s jednim ogromnim Maurom. Fašist je dapače dobio nekoliko opasnih brazgotina, dok je milicijonaru uspjelo da se neozlijeđen dokopa drugog položaja, što je njegovim drugovima već prije bilo pošlo za rukom. Otada je imao Ramon znatan ugled, a pokolj bi se žena svaki put odgodio.

Neki Židov, koji se izdavao za Španjolca, a zvao se Don Joselito, upirao je sve sile, da valja »čir izrezati«, kako se on izražavao.

»Svi smo mi,« govorio bi on, »kao jadni bolesnici bez znanja. Svuda oko nas fašistička vojska, a mi ne ćemo da izrežemo rak-ranu, koja nas izjeda i potpiruje groznicu.«

»Ti nam se rugaš!« odvratio bi mu Ramon. »Gaschis su gaschis«, a nikakve rak-rane, pa ako ih volimo, dat će nam one lijepe cherumbels, koje ćemo jednom učiniti pravim komunistima. Stoga je i najgora od njih još uvijek dosta dobra.«

Židov bi odmah pakosno pecnuo:

»Šta ti tu pričaš?... Pa tvoja gaschi — to ti bolje znaš od mene, — nije s tobom već nekoliko sedmica progovorila ni riječi. Zašto? Zato, što si ti kao valjan momak, a takav si uistinu, pograbio pušku, da braniš kruh naroda protiv plemića i crnih mantija. Ramone, ja te ne razumijem.«

Ali ga Ramon izvrgnu ruglu:

»Da li moja novia sa mnom govori ili ne, to je moja briga, a ne tvoja. I kada sam se onomadne borio u rovu, onda je i to bila moja briga, ali ti još nikada nisi ni imao takve prilike. Ili se možda varam?«

Židov je tada stisnuo usnice i nije znao, što bi odgovorio. Međutim iza Ramonovih leđa sijao je mržnju i ocrnjivanje.

»Svi vi dopuštate, da vas poučava kao malu deriščad, a pored svega toga ne zna ni pisati. Kladim se, da još nikada nije pročitao nijednoga retka od Karla Marksa! I to sve radi toga, što se jednom branio, kada je bio napadnut. Što to znači, braniti se? I jazavac se brani, kada ga spopanu psi. Zar niste još nikada razmišljali o tome, da li je bio sasvim sam samcat, kada su došli Mauri? Ko zna, kako se on tada nagodio s njima... Nije imao nijedne ogrebotine, kada se povratio. Zar vam je to prirodno? Meni nije! Pa onda ta gaschi, za koju se toliko zauzima, i koja je bila župnikova maza! Želite li, da vam kažem, što mislim? Kada bismo ovoga Ortegu

malo poškakljali po tabanima, možda bismo saznali, gdje se sakrio župnik...«

Zar jedinoga milicijonara, koji nije imao straha pred Maurima, poškakljati po tabanima? To je ipak malo odviše! Sveopći smijeh upozori Don Joselita, da je bio otišao predaleko. Ljutit i nepovjerljiv ušuti.

Židov je mogao biti sto puta gori, nego je bio, — možda njegov prijedlog nije ni bio tako loš, kako se mislilo.

Što se tiče Dolores, ona se nigdje nije više pokazivala. Svi su Rusi na nju vrebali, jer ih je Joselito bio nahuckao... Da su je samo gdjegod na ulici ulovili, gdje bilo da bilo, bio bi to njezin konac.

No mjesec dana poslije toga imali su drugoga posla, a nisu se mogli brinuti za »gaschis«. Letači se spustiše iz oblaka, preletješe preko Casabermeje i pri tome baciše pola tuceta bomba. Više ne. Ali je i to bilo dovoljno. Općinska zgrada — »ayuntamiento« — probijena je od krova do podruma, rasprsnula se u zrak — i od nje ostade samo ruševina. Baš u tom trenutku bila je sjednica sovjeta u velikoj dvorani nekadašnje vijećnice. Od svega ne preostade ništa drugo osim crvenih i crnih krpa, koje su bile jedva dovoljne, da se njima napune tri mrtvačka sanduka. Iza toga je slijedilo strahovito zaprepaštenje i opća bezglavost. Ono malo milicijonara, koji su branili još zadnje rovove, nije imalo ni vremena da uoči veličinu nesreće, kada fašisti učiniše juriš na ruševine, iz kojih se još dizao dim i koje su nekada predstavljale Casabermeju.

Niko nije dugo razmišljao. Svi pobjegoše na vrat na nos. Ispražniše i posljednje ostatke rova. Pobjeditelji nagrnuše najednom sa svih strana i zatekoše samo otrcane i bijedne ljude, koji su bili odbacili oružje i digli ruke uvis, što su više mogli. Nesrećom im to nije mnogo pomoglo. I jadni milicijonar Ramon, koji je prvi bio zarobljen, bio bi sigurno i prvi strijeljan, — pogotovu jer je kao posljednji odbacio oružje, — da u zadnji tren nisu bile nastupile razne okolnosti, kojih nitko nije bio predvidio.

Ponajprije se bila umiješala Dolores:

»Ovaj tu je dobar!« povikala je ona. »On je moj zaručnik. On nije kao ostali, razumijete li me?«

Ali je to bio slab razlog. Dolores, koja se bila u posljednji čas izvukla iz nekakvog podruma, bila je bez sumnje žrtva, talac. Ali to sve nije moglo biti razlog za pomilovanje njezina »novio«, koga su ulovili s puškom o ramenu i s bodežem u šaci.

»Novios«, rekao je španjolski fašist, »imaju sve španjolske djevojke. No ne plači, mala. Za ovoga jednoga dobit ćeš deset novih. I vidjet ćeš, mi ćemo ti izabrati jednoga, koji će biti deset puta bolji od tvoga otpadničkoga boljševičkoga psa. Stupaj! Naprijed! Uza zid s njime! Šta čekate? Učinite konac s tom razbojničkom gamadi!«

I već su bili uperili u nesretnoga Ramona pet ili šest puščanih cijevi, a Dolores, koja više nije znala, što bi rekla, pala je u nesvijest.

Najednom se diže graja: iz ruševina spaljene crkve, kojoj su se zidovi njihali, izađe netko — neki starac — gotovo gô — silazeći sa crkvenog tornja. Bio je to župnik, župnik, koji se deset ili dvanaest sedmica skrivao tu gore, te je od početka pa do konca krvoprolića izdržao među zvonima. I župnik progovori:

»Ja sam Božji čovjek! Mene su zvijeri svuda progonile i tražile, u podrumima i ropotarnicama. Ali ja nisam bio dolje, ja sam bio gore. Tako visoko, da me nisu mogli pronaći. Sjedio sam među zvonima, koja nisu više zvonila. Trebali su ljestve, da uzmognu do mene doći, ljestve, koje su malo prije postavili dragi kršćanski Mauri, kada su čuli moje dozivanje. Božji su putevi neshvatljivi onome, koji ne vjeruje...«

Potreseni vojnici spustiše puške.

»Oni nisu mogli ni slutiti, da se ja nalazim ovdje, gdje sam bio. Kako bi bio mogao ljudski stvor, kako bi bio mogao svećenik tako dugo izdržati između klimavih, čađavih ruševina, bez vode, bez hrane, bez ičega, što drži zajedno tijelo i dušu?«

»Oh, Santiago!« viknu neki pobožni čovjek iz mjesta Svetoga od Compostele. »Padre (oče), kako ste samo mogli tako dugo živjeti sami i bez pomoći?«

»Kako?« nastavi župnik pa pristupi Ramonu i pritisnu ga na srce. »Hrabrom pomoći evo ovoga čovjeka, koji je sedam puta stavljao na kocku svoj život samo zato, da meni donese vode, kruha te jednom komad mesa, a drugi put čitavog zeca, i što je bilo najljepše, punu mješinu izvrsnoga vina, koje tijelo razveseljuje i dušu krijepi. Jer, braćo moja, čovjek je siromašno biće, pa ga ne valja, ako hoćete, da vjeruje u Boga, previše mučiti glađu i žeđu.«

Vođa fašista pristupi i skide svoju crvenu kapu pred traljavim ostacima svećeničkog odijela.

»Što?« reče on ne vjerujući. »Zar je ovaj komunista, koji je gori od svih ostalih, spasio život vama, župniku od Casabermeje?«

»Svjedočim pred Svemogućim i pred Majkom Božjom!« zaprisegnu svećenik. »Sigurno se ni ja nisam tome manje čudio sve od prvoga dana pa do ovoga sata.«

Vojnici opet prebaciše puške preko ramena. O kakvom strijeljanju nije bilo više ni govora. Ramon uzdahnu duboko. On je bio osjetio smrt tako blizu, da je mogao sebi s pravom čestitati, pa i onda, kada bi se radilo makar samo o od-

SVEČANOST PRIGODOM BLAGOSLOVA SLIKE BL. NIKOLE TAVELIĆA, KOJU SU STANOVNICI SELA DINJEVCA POKLONILI SVOJOJ ŽUPNOJ CRKVI U KLOŠTRU PODRAVSKOM

U svečanoj procesiji odnešena je krasno iskićena slika iz Dinjevca u Kloštar, gdje ju je na trgu blagoslovio i krasan govor pri tom održao dr Mladen Alajbeg, profesor iz Splita. Za nabavu te slike hrvatskog jerusalemskog Blaženika te za cijelu svečanost najzaslužnija je Terezija Skuhalo, majka petero djece, od kojih su tri kćeri redovnice, jedna u Osijeku, a dvije u Požegi. Kod ove svečanosti bl. Nikole Tavelića nosio je križ pred procesijom njezin najmlađi sin petogodišnji Stanko, a drugi njezin 17-godišnji sin nosio je s drugim jednim dinjevačkim mladićem sliku. Pokazale su se već mnoge milosti, koje su po štovanju bl. Tavelića dobivene i u ovome mjestu kao i svuda, gdje je štovanje ovog hrvatskog Blaženika uhvatilo korijena

ČASNA SESTRA TRIFENIS SKUHALO, bolničarka u Osijeku, kći Terezije Skuhalo iz Dinjevca, teško se razbolila baš na dan, kad je u njenom rodnome mjestu bila velika svečanost bl. Nikole Tavelića, pa veli svojoj majci: „Molite se bl. Nikoli Taveliću za mene, ali ne da baš moram ozdraviti, nego da bude onako, kako Bog odredi, da je za mene bolje!"

gađanju izvršenja. Bilo je tako lijepo, što ne mora odmah umrijeti, skoro tako lijepo, kao da ne mora uopće nikako ni umrijeti. I iznenada osjeti Ramon, kako mu se ponovno razveza u ustima jezik, koji je dotada bio sasvim uzet.

»Uistinu,« reče bez straha, »uistinu vas nisam odviše volio, padre, radi Dolores, vi već znate... Ali mi je Dolores kazala svašta, radi čega da će mi biti loše kod nje, ako ne spasim od Rusa župnika. Pa onda — što mora biti, mora biti, zar ne? Onda sam vas spasio od Rusa. A što mi je i bilo drugo činiti? Morao sam! Pa ako možda — molim — ne moram biti strijeljan, jer sada, čini mi se, da je opet bolje sa Dolores, pa onda...«

»Dolores se međutim bila već odavno probudila iz nesvijesti.

Slijedećih je godina župnik krstio jednu kćerku, jednoga sina, pa još jednu kćerku i konačno još tri sina — sve bračne potomke Ramona i Dolores Ortege, koji su sada nerazrješivo međusobom povezani.

A politike nestade iz Casabermeje.

Zar nije bilo tako najbolje?

Preveo Hubert Štrauh (V. Grmović)

KRALJEVSKI KUHARI

Nedavno je bio René Poussin imenovan dvorskim kuhačem engleskoga kralja po staroj tradiciji, da najznatniji vladari evropski uvijek uzimaju u službu francuske kuhače.

Najglasovitiji od njih bio je Carême (1784—1833), koje je bio redom vrhovni kuhač na dvoru austrijskom, ruskom i engleskom. Ostavio je glas ne samo najboljega kuhača nego i čuvenoga pisca o kuhačevoj vještini. Napoleon je imao kuhača Tisitta, a kasnije Riquettea. Za kratko vrijeme njegova djelovanja u carskom sijelu izrazio se Aleksandar o tom daru Napoleonovu ovako:

»Veoma smo zahvalni Francuskoj, što nam je poslala Riquettea, koji nas je naučio nešto, čega prije nijesmo znali. On nas je naime naučio jesti.«

Na ruskom dvoru bio je dalje kuhač Pierre Cubat. On je uredio svoju kuhinju tako, da je svojim uređajem bila najskupocjenija kuhinja na svijetu. Sve suđe bilo je od teškoga srebra: u njoj je bilo postavljeno 40 štednjaka i imao je ražanj od suha zlata.

Kuhar Eduarda VII. bio je Juste Menager, kuhar kralja Đurđa Jules Cedard. Vilim II. hvalio se odličnim kuharom Paulo Garlainom, premda inače nije mnogo preštimavao Francuze. Alfons XIII. španjolski dovezao je također svoga kuhača iz Francuske. Zvao se Gaston Marechal. Dominik Tillich bio je šef kuhinje posljednjeg portugalskoga kralja Manuela. I sijamski car ima kuhača Francuza, Filipa Heulinea.

Tradicija francuskih kuhača tako je sjajna, da se u današnje vrijeme traže za kuhinje milijunaške, a i u svim velikim hotelima američkim vodeća mjesta u kuhinji imaju francuski kuhači.

A. Š.

KAO U AMERICI

Napisao Dr Zvonko Šprajcer

Amerika je nekoć bila opći ideal. Ideal cijelog svijeta, pa i naših strana. I naših sela, a i naših gradova. U tu Ameriku natjerala je bijeda tisuće naših ljudi, ali u nju mnogi odoše, iako im to ne bijaše sila. Ona ih je privlačila poput magneta, jer prvi, koji su otišli u nju, postadoše bogati. Riješili su se naherenih očinskih krovova, svakidašnje bijede i nemilih egzekucija i postali su svoji ljudi, koji su se samo Bogu klanjali, a ljude poštivali samo onoliko, koliko su oni uistinu to poštivanje zaslužili.

To bijahu prvi počeci i od tih dana datira ono naše uobičajeno. »To ti je Amerika!« za sve ono, što nosi obilne plodove i što je bolje nego išta drugo na cijelom svijetu. Ta je uzrečica bila oznaka napretka, blagostanja i prvorazrednog uspjeha.

Minule su mnoge godine i za nas Amerika više nije bila ono, što je nekoć bila. Nisu se u njoj baš tako lako zarađivali dolari, ni u njoj nije više padala mana s neba.

I počeše k nama umjesto pjesama o zlatnim dolarima dolaziti ozbiljne vijesti o mnogoj bijedi i o zlima, što ih rađaju bijeda i nevolja velikih gradova i čitavih krajeva, u kojima tvorničke sirene zamjenjuju pjev ševe, a dim tvornica plavilo svoda nebeskog. I čitali smo i o filmskim glumcima, o svim mogućim i nemogućim čudesima moderne civilizacije, ali i o gangsterima. Čitali smo sve to u novinama, knjigama, a i gledali u kinima.

Međutim i mi smo postali kao Amerika. Ne doduše kao ona Amerika zlatnih dolara, ali zato kao moderna Amerika gangstera i raznih kriminalnih tipova. Ona nas je zaslijepila, baš kao naše oceve američki dolar, i poveli smo se za njom ne vodeći ni najmanje brige o tome, kuda nas to povođenje vodi.

Postali smo Amerika, ali ne ona Amerika. koja stvara mnogobrojne prave vrednote, nego ona Amerika sa dna života.

Ne pada nam naime ni na kraj pameti, da postanemo marljivi, radini i poduzetni kao Amerikanci, ali želimo oponašati njihovu degeneraciju, »divlji zapad« i ekstravaganciju filmskih diva i neuravnoteženih miljardera i miljarderki. U tome smo osobito u zadnje dane neobično napredovali.

U po bijela dana, dva nedorasla mladića, naučnici, usred Zagreba napadaju svog druga, omaljuju ga teškim udarcima čekića i ubijaju ga mnogobrojnim ubodima noža. A zašto? Da dođu do jednog automobila, koji je povjeren paski ubijenog i kojim oni kane pobjeći u bijeli svijet. Kuda? U Bosnu u lov na divlje zvijeri! Ondje oni kane živjeti romantičnim životom američkog zapada onako, kako su to čitali u raznim romanima sumnjive vrijednosti i gledali u avanturističkim filmovima još sumnjivije tendence.

A malo dana kasnije dvojica braće, sinovi »bolje« kuće i porodice, pokradoše svog oca u ravnoj Vojvodini, pa se zaputiše u svijet preko romantične Bosne. Sjeli su na plišane, meke jastuke bosanske željeznice drugog razreda i kad su zašli malo dublje u središnju Bosnu i prošli Zenicu, odlučili su se na upravo amerikanski podvig. U odjelku zajedno s njima vozila se mlada dama, slučajno učiteljica, i obojica braće su odlučila da učine ono, što su vidjeli da rade mnogi u romanima, što ih oni redovito čitaju, i na filmskim platnima, koje oni pohlepno gledaju. Bacili su se na učiteljicu, koja je spavala, pokušali su je vezati, i zaliti i omamiti amonijakom, a kad se ona počela braniti, nemilice su na nju navalili i izudarali je tako jako, da je doživjela osim ozljede na očima, teški živčani slom. Spasili su je suputnici, a braća sada vele, da je nisu htjeli orobiti, već da je samo stariji 16-godišnji brat svom dvije godine mlađem bratu također gimnazijalcu htio pokazati jedan eksperimenat iz nekog kriminalnog romana, koji su obojica zajedno čitati. Na put, koji je imao biti pun pustolovina, pripravila su se braća temeljito: kod njih je osim novca pronađen i jedan skupocjeni fotografski aparat, igraće karte, gumene rukavice, otpirač, razne kemikalije, specijalno uže za vezanje »zarobljenika«, amonijak i eter te — baš kao i kod »junaka« iz Zagreba — pravo more kriminalnih i pustolovnih knjiga. Uvijek je bilo, a i bit će kriminalnih slučajeva i kriminalnih tipova, ali ova dva slučaja su tako neobična, da moraju potresti i one, koji se ogradiše na vješt način od svega onoga, što se oko njih zbiva, a što im nije ugodno, i koji žmire pred istinom, koja se sakriti ne da.

Kuda plovimo i gdje će tom našem nemilom lutanju po moru moderne pervezije i najtežeg kriminala biti kraj? Vodi li se o tome briga i tko je uopće vodi? Zar je uistinu dobitak pojedinaca, koji poplaviše našu omladinu detektivsko-kriminalnim romanima i stripovima, i koji im svakog dana na platnu iznose samo pustolovine protkane najgorim porocima, preči nego zdrav život omladine, te nade, ali i velike žalosti naroda, ako se ovako nastavi?

Uistinu se amerikaniziramo, ali samo u zlu. U Americi ne gledamo zemlju neobične energije i udivljenja vrijednog stvaranja, zemlju, koja je primila milijune najboljih evropskih sinova, pa i stotine tisuća naših hrvatskih, već gledamo samo kinematografsku jurnjavu za zlatom, senzacijama i u pustolovinama. U dušama naše omladine kao da nije poznat tip Amerikanina, čovjeka posla, rada i poslovične čestitosti i poštenja, već samo tip pustolova, gangstera i propalog čovjeka, koji juri za novcem preko tuđih lješina i želi da se proslavi senzacijama, koje spadaju u kriminal. Dokle ćemo tako i gdje ćemo stati?

Što vele na to naše obitelji, pa i one, kojima su deset zapovijedi Božjih nemoderne, pa što vele naše škole i uopće naša javnost?

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER (Nastavak)

»Tko zna, njegov dragocjen život... Krv mojega vlastitoga srca nije tako dragocjena kao njegov život! O, Bože, Bože!«

De Lacy ju je kušao tješiti.

»Ne mislite, gospodine, da sam glupa, ne mislite... Znadem, da tako mora biti. Rory je odvažan kao lav, premda je krotak kao jagnje. Dobar je sin i dobar brat, ne ću da tajim; ali ne možete ga zadržati daleko od toga, jer misli, da je to njegova dužnost prema domovini. Zacijelo je to muški, i zašto ne bi bio muž, premda srce jadne majke drhće od straha?! Znam, da ste mu dobri, gospodine, i moje je jadno srce ponosno, kad pomislim, da je moj momak vrijedan našega prijateljstva.«

»On je plemenit mladić,« De Lacy će.

»Neka vas Bog blagoslovi za te riječi!« kliknula je udovica i suze joj navrnule od ganuća. »I vi ćete im biti na čelu, to znadem, hrabar i odvažan vođa, jer vi ste gentleman. U Francusku idete, zar ne?«

»Da,« potvrdio je De Lacy, koji joj ovog časa ne bi mogao odreći najdubljega povjerenja.

»I domalo ćete doći?« nestrpljivo je zapitala.

»Nadam se.«

»Oh, kad bi sve bilo već pri kraju! Kad bi samo bilo, jer moje srce drhće za mojega dječaka!«

»Ne bojte se,« De Lacy će. »hrabri su u manjoj opasnosti od kukavica.«

»Dao Bog, dao Bog!« pobožno će udovica.

»Nadam se, da ću se domalo vratiti na čelu svojih grenadira,« primijetio je De Lacy i vidio, kako je majka bila oduševljena i kako je uzbuđena gledala u njega sužnim očima. »Idem, da pozovem pobjedonosne francuske čete. Irska će domalo biti slobodna.«

Tada se je udovica O'More spustila na koljena te ozbiljno i odano rekla: »Bog s vama, neka vas Bog čuva i sve one, koji se bore za domovinu!« Njene su se usnice micale kao u molitvi. Kad se prekrižila, ustala je smirena, što je izlila svoje prepuno srce. Zatim je obrisala oči, stisnula De Lacyjeve ruke i uzdigavši oči prema nebu još jedamput kliknula: »Blagoslovio vas Bog!«

XXVI

DE WELSKEIN I NJEGOVA ČETA UHVAĆENI U POPLAVLJENOM PODRUMU

Svanula je ona dogovorena nedjelja, kad su se De Welskein i drugi kriumčari imali sastati u »The Folly«. To je bila ruševina stare nedograđene zgrade, koju su stali graditi, a da nijesu znali, čemu, i koju nijesu dogradili.

U podrumu ove ruševine sastajali se kriumčari. Onaj je samotan kraj bio osobito prikladan za takve tajne sastanke. Ruševina je stajala u malenoj romantičnoj dolini. Uz strme bregove stara su glogova stabla fantastično zapletala svoje grane. Na proljeće miris je cvijeća ispunjao dolinu. Gorski potočić, koji je nedaleko izvirao, veselo je skakutao i srebrno se prelijevao oko kamenja. Njegova tijesna struga sakrivala se u guštari. Niže u dolini, gdje su mu obale postajale otvorenije i ravnije, vijugao je amo tamo i razlijevao se, kao da mu je žao odijeliti se od te lijepe doline. Mjehurčići na njegovoj površini poigravali se na suncu. Sve to se naposljetku izgubilo. Mekanije su valići slijedili jedan drugoga, dok se njegove vode nijesu valjale sve polaganije, glatko i duboko.

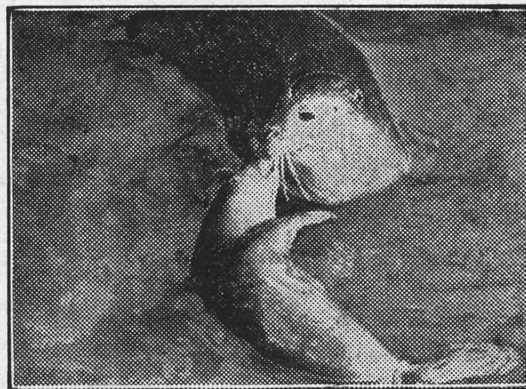
Blizu one ruševine razlio se potok u široku strugu kao u ribnjak. Možda je onaj, koji je stao ovdje graditi, izabrao to mjesto radi ljepote, koja ga je opkoljavala. Potok je za pljuska silno narastao i poplavio dolinu, dosizao do zgrade i zalio, što se poznalo na jednom od njenih uglova.

Dolina je bila uvijek samotna. Ljudi su je izbjegavali; a ruševina ju je činila još samotnijom i zapuštenijom.

Bio je divan listopadski dan. Sunce je sjalo, oblaci su se gromadali i mijenjali svoje oblike, kad su nebom plovili pred svježim vjetrićem, koji je prijazno ćarlijao između stabala. Kad je zaduvao vjetar, poput velikih je zlatnih kapi padalo na tlo žuto lišće.

Na vrhuncu brda pojavio se čovjek tamnih obrva, u tlo uperenih očiju i teška koraka. Zaustavio se. Njegovo je biće bilo u jakoj suprotnosti s prirodom, koja ga je opkoljavala. Priroda je naime bila sunčana i ljupka, dok se na njemu vidjelo, da je pun niskih strasti. Bio je Regan.

Otkako ga je Rory po drugi put nadvladao, produbila se u njemu mržnja. Kad bi se samo

MAJKA SRDAČNO POZDRAVLJA SVOG MALOGA BJEGUNCA
Idilički prizor iz Ufinoga kulturnog filma „Lov na morževe"

usudio, ubio bi ga. Ali bio je kukavica i bojao se izvršiti ono, što mu je kazivalo njegovo zlobno srce. Pa ipak je pravio nacrte, kako bi se osvetio. S tim se je nacrtima bavio u mislima, kad je stajao na vrhuncu brda. Upravo je mislio spustiti se niz obronak u dolinu, kad li je začuo slabašnu zvonjavu, što ju je vjetar nanosio iz susjednog sela. Zaustavio se i gledao onamo, otkuda se čula zvonjava. Premda je bio loš čovjek, ipak je svake nedjelje hodao k misi. Danas je eto prvi put, da je zanemario službu Božju. Ponovo se zaustavio i prisluhnuo. Lice mu se za čas razvedrilo. Vidjelo se, da krzma i da ne zna, što da učini, ili da pođe naprijed ili natrag. U to ga je po ramenu potreptala ruka i probudila iz misli. Obazro se i ugledao oštro oko i taman pogled kotlokrpe Salamuna.

»Koliko zrna žita ima u snopu?« zapita ga Salamun.

»Što s time mislite?« odvrati Regan.

»Zar mi ne možeš kazati?« ponovo će kotlokrpa.

»Kako da ja to znadem?« mrko odgovori Regan.

»Činio si mi se tako duboko zaduben u misli, pa sam mislio, da računaš,« suho primijeti Salamun.

»Ne, nijesam računao,« Regan će duboko uzdahnuvši. »Nastojao sam sjetiti se nečega, što sam zaboravio.«

Ponovo se začula zvonjava. Regan se ponovo obazro onamo, odakle je dolazila.

Kotlokrpa je upiljio u nj svoj oštar pogled i pogodivši odmah njegove misli upro prstom prema selu te rekao: »Zaboravio? Mislim, da si zaboravio poći k misi! Ho, do, ho! Stado valjda ne će mnogo izgubiti, ako te ne bude! Što će bez tebe započeti otac Kinshel?«

»Ne zbijajte šale, Salamune!« Regan će.

»Zar ja da zbijam šalu?« podrugljivo se smijao starac. »Hajdmo, zakasnili smo! Što će ti misa danas, ta pričekat će te do naredne nedjelje!«

Nakon što ga je tako zavodio, okrenuo se i otputio u dolinu; Regan ga je slijedio.

Kriumčari su bili već na okupu u podrumu ruševine s malim prozorom, osiguranim željeznim križem. Sjedjeli su oko nekakvog stola, koji su napravili iz tri ili četiri daske, položene preko velikih kamenova. Na stolu je bilo nekoliko boca rakije. Bili su već prilično glasni. Uz kotlić, koji je visio iznad treseta, koji je gorio, vidio si De Welskeina, kako skrbno pazi na ono, što se u njemu kuhalo. Francuza, koji se latio svake stvari, veselila je također tajna kuhanja, i dok je kuhao, slušao je, o čemu razgovaraju njegovi drugovi, ali ni rakije nije zaboravljao.

»Zar monsieura Regana još nema?« zapita De Welskein. »Mislim, da je pošao u crkvu, ha, ha! Luda, odviše rado moli.«

Tada su osvanuli Regan i Salamun. Stali su ih odmah ispitivati, zašto su tako zakasnili, zašto su posljednji i tako dalje.

»Znam vrlo dobro, a da i ne pitam,« lomio je svoju engleštinu De Welskein. »Mister Salamun bojati iz kuće, gdje u noći spavao ako ne doručak jutros, ha, ha.«

»Tko mi to može da zamjeri?« opravdavao se Salamun, dok su se drugi smijali De Welskeinu, koji je kotlokrpu tako dobro nanišanio.

»I monsieur Regan u crkvu i ne može doći prije.«

»Ne, samo mislio je na nju,« nadopunio je Salamun.

»Vous avez raison (imate pravo),« Francuz će. »Tad sjedni, čas misliti, što učiniti s mister sabirač. Na, Darby,« povikao je crvenokosom lopovu, koji je također stajao kraj vatre, »tu pazi na lonac, ja međutim vijećati o našoj sigurnosti.« Nakon što je to izgovorio, predao je Darbyu veliku kuhaču i pridružio se drugovima, koji su mrmljajući već vijećali, kako bi sabirača uklonili s puta.

»Moramo ga se riješiti na koji način,« Regan će.

»Zacijelo,« upadne čovjek, koji se zvao Jack Flannerty.

»Ali, kako bi bilo najbolje?« zapita treći.

»Otpremite ga preko mora u mansirovoj lađi,« javi se četvrti.

»Vrlo dobro,« pohvali ga De Welskein. »U Francuskoj može da govori, koliko hoće, ha, ha! Ondje dovoljno siguran.«

»Dajte mu jednu po glavi,« ponovno upadne surovi Flannerty.

»Da, mrtvi ne mogu govoriti,« kratko se oglasi Salamun sa sotonskim izražajem oko očiju i ustiju, a onda se okrene prema čovjeku, koji je čuvao lonac: »Darby, što buljiš naokolo, radije pazi na lonac, da se objed ne opali,« karao ga, kad je vidio, da je na posljednji predlog okrenuo glavu.

»Pazi na lonac, kažem ti, javi se još Francuz.

»Darby nije osobito dobar kuhar,« našali se Salamun. »Svi poznajete staru poslovicu: Bog daje pečenku, a đavao kuhara.«

»Onda vratimo Darbya đavlu!«

»Kako ste već rekli,« ponovo će krvoločan Flannerty, »da sabiraču opipamo moždane?«

»Kako ti znadeš, da ih ima?« Salamun će.

»Ima ih dovoljno, da objesi Darbya Dalya.«

»Ja ne ću ubijati,« prigovori Regan.

»Ne ćeš?« Flannerty će i podrugljivo ga pogleda. »Zar se bojiš, da bi te mogao doći strašiti?«

»Mislim, da se ti više strašiš duhova nego ja,« odgovori mu Regan.

»Što duhovi, besmisao!« kliknuo je De Welskein.

»Mrtvaci ne mogu govoriti,« ponovo zagrakta Salamun.

»Ali umorstvo uvijek izađe na vidjelo,« naglasi Regan.

»Zar ne bi bilo svejedno, kad bismo ga otpremili preko mora,« podsjetio ih je onaj, koji je ispočetka to predložio.

»Mislim, da bi to bilo najbolje,« Regan će, »i ako me poslušate, znadem još za nekoga, kojega bismo također morali otpremiti s onim zajedno.«

»Koga?« upitaju svi u jedan mah.

»Izdajicu, koji će nas sve do posljednjega objesiti, ne budemo li mi njega prije,« Regan će.

»Nije li Rory O'More, o kom govoriš?« zapita netko.

»Dobro si pogodio, a da ti ništa nijesam rekao. To znači, da je istina, što sam kazao,« Regan će.

»Riješite se najprije jednoga,« ljutio se Flannerty. »Znam, da mrziš Rorya, ali za to nije potrebno, da nam time uvijek dosađuješ. Dogovorimo se najprije glede Scrubbsa.«

»Bon,« Francuz će. I većina je zaključila, da će biti još najbolje, ako Scrubbsa prebace preko mora. Kad su se glede toga složili, bilo je još potrebno raspraviti, kako da ga uhvate.

Međutim je De Welskein promatrao Darbya, da li je kod svoga kuhanja ili kod njihova razgovora.

»Životinjo, hoćeš li paziti na lonac ili ne! Bacit ćemo te napolje,« vikao je Francuz.

»Mr. Eugene, hoćete li dakle uzeti sabirača sa sobom?« zapita Salamun.

»Jasno. Uhvatite ga i učinit ću ga gospodinom, putovat će sa mnom!«

»Kipi, kipi!« viknuo je Darby, koji je jedva dočekao, da njegova straža svrši.

»Ne dajte, da se najbolje prelije preko,« zaklinjao je De Welskeina Salamun, koji je rado pojeo nešto dobro te grohotao dubokim smijehom.

Međutim ga je De Welskein, koji nikada nije volio Salamuna, podražio: »Sacré, ti stari lopove, pazi, pazi, možda ni ne ćeš dobiti objeda. Što veliš na to? Ha, ha, ha!«

Ali ipak se je pobrinuo za onu umjetnost, koja nam vezuje dušu s tijelom. Malo iza toga je javio, da je objed spreman. Skinuo je lonac s vatre i postavio na stol. Iz njega se pušilo, ali još je ugodnije mirisalo, da su se svima stale cijediti sline iz ustiju. Upravo su planuli na nj. »Oh, vi pogani! Započet ćete, a da se prije ne pomolite ili bar prekrižite!« vikao je Salamun, koji je ustao i rukom načinio pokret, kao da hoće blagosloviti jelo.

Ostali se međutim nijesu obazirali na Salamuna i njegove riječi. Bacili se na meso u umaci kao gladni vukovi. Za čas nije bilo na stolu ništa drugo nego li prazan lonac i boca rakije, koja je kružila od jednoga do drugoga.

»Budući da je nedjelja,« započne zatim Salamun, »donio sam sa sobom knjige, da iz njih nešto naučimo.« Iz džepa je izvukao smotak starih masnih karata, kojih su oguljeni uglovi i skoro posvema izbrisani obruzi svjedočili, da su već prošle kroz mnoge ruke.

Tu Salamunovu misao društvo je s veseljem prihvatilo. Navijestili su igru, koja je među irskim seljacima veoma obljubljena.

Kartali su, šalili se, smijali, pili, jedan drugoga varali, jedan drugoga držali za poštenjaka, kako je to običaj među lopovima, dok nije sve namah ušutjelo. Sijevnulo je i zagrmilo, da se zemlja potresla. Smijeh je prestao, ruka, koja je dignula kartu, zaustavila se, kao što su se zaustavila usta, koja su htjela piti iz nagnute boce. S grozom u očima su se pogledavali i zadržavali dah. Sjevnulo je po drugi put, tako da su skoro oslijepili. U bljesku činila se četa kao čopor zlih duhova, sakupljenih oko vatre.

»Smiluj se Bože,« prestrašeno klikne Regan i ispusti karte iz ruku. »Jeste li već vidjeli nešto takvo? Ne ću više igrati; nedjeljom nije dobro igrati.« I dignuo se od stola.

»Ne budi lud,« rekao je Francuz, koji je pokazivao više odvažnosti, nego li ju je imao. »Ti ne filozof; grom, bljesak samo priroda. Ti ne bojiš sunce, mjesec, zvijezde; sve priroda kao grom. Ti se možeš također bojati vode, kad piješ.«

Opet je zagrmjelo i prekinulo brbljanje Francuzu, koji je, kad je potresanje zemlje prestalo, rekao posvema promijenjenim glasom: »Vrijeme se promijenilo.«

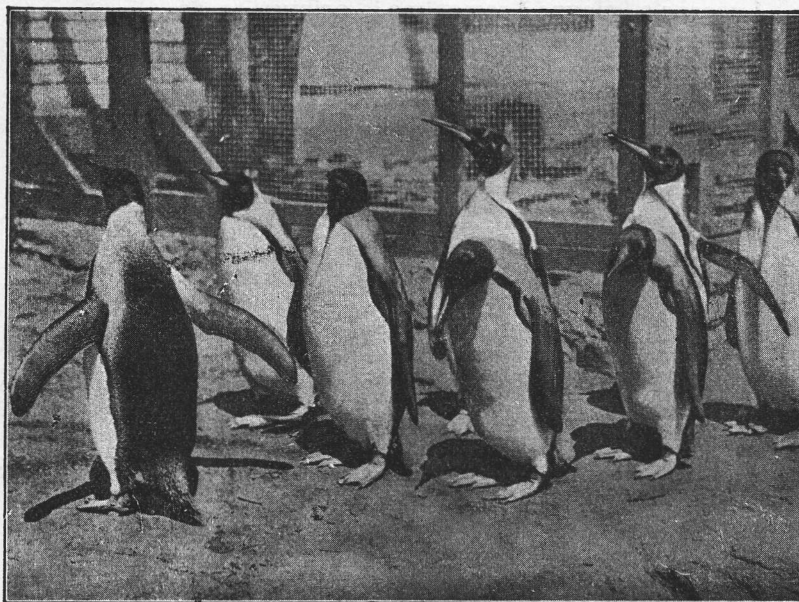
Regan, koji je ostavio igru, uspeo se ljestvama na gornji sprat, da vidi, kako je vani. Sijevalo je, kao da se oblak prolomio, nebo je bilo crno, bljesak se lomio u oštrim uglatim crtama i svojim strašnim blještavim svijetlom od časa do časa rasvjetljavao tamnu prirodu. Mjesto veselog nedužnog potočića strujala je dolinom bujica.

Regan se vratio k svojim drugovima. Tek što se spustio niz ljestve, već je udarilo iznad ruševine — udarilo je u nju. Rulja se sa grozom pogledala, razbacala karte, skočila uvis i vikala.

»Bježimo,« kriknuo je Regan, »bit će nesreće.«

»Ovdje smo sigurniji nego igdje drugdje,« Salamun će. On i De Welskein bili su jedini, koji su

(Roman se nastavlja na strani 504.)

Slika desno:
GOSPODA PINGVINI IDU U UZORNOM REDU NA SVOJU OBIČAJNU JUTARNJU ŠETNJU

JUNAČKI ČUVAR

Napisao André Thérive

Kad je dobio pismo, nije mogao prepoznati rukopis Luzernaisov, kojega je viđao samo po jednom u godini, na večeri bivših vojnika 466. pješačke pukovnije.

»Dragi moj René«, pisalo je u pismu, »potraži me odmah. Imam te moliti nešto vrlo važno«.

»Ovaj prijatelj ne gubi mnogo vremena za ljubaznosti,« pomisli primalac pisma. »Mene se sjeća, samo kad me treba!«

Ipak je za nekoliko dana otišao k Luzernaisu.

Stan je bio krasan, raskošan. Jedna sobarica odvede ga u gostinjsku sobu. I kad se pojavio sam Luzernais, učinio je na nj svojom uočljivom vanjštinom dojam kicoša. Smiješio se, izgledao je dobro raspoložen, ali išao je za svojim mislima.

»Dragi prijatelju«, reče Luzernais, »pozvao sam te u času vrlo važnom u mom životu. Mogu li računati na tvoje prijateljstvo?«

»He-he! Možeš, iz načela, razumije se. Samo ako...«

»Znaš, hoću da se oženim. Imam pred sobom veličanstvenu ženidbu: velik miraz i silna ljubav!«

Renéu Maché učini se red ovih posljednjih riječi neobičan i ciničan, ali svlada se i odgovori:

»Čestitam ti. I mislim, da ne trebaš mojih savjeta? Ja sam stari okorjeli i odlučni neženja.«

»Razumije se, htio sam da te pozovem na svadbu, koja će biti dvadesetog travnja. Nadam se, da ćeš biti slobodan taj dan?«

»Hoću, ali bilo bi mi nezgodno da budem djever. Ja se poznam dobro. Ne mogu cio dan govoriti s djeverušom, razgovarati s njom...«

»Vrlo dobro. Nijesam mislio, da te odjeverim, nego nešto bolje. Imaš li revolver?«

»Nemam, ali mogu kupiti. Možda treba da ustrijelim tvoju punicu?« reče René u šali.

Luzernais slegne ramenima i prihvati vrlo ozbiljno:

»Zapravo ne treba ti oružje. Imaš zdrav i okrutan izgled sa svojim crnim vjeđama. U pukovniji tvoja se satnija tresla pred tobom. Tvoj je pogled veličanstven, divan! Zato te rekviriram, da se pojaviš ujutro pred vijećnicom, a isto tako u crkvi, da pratiš jednu osobu, koja nije pozvana na vjenčanje, ali koja će se sigurno sama pozvati i koja će biti sakrita za kakvim stupom ili u kakvom hodniku...«

»Ne razumijem!«

»Odmah ćeš razumjeti. Ta osoba je jedna plava, tanka, fotogenična gospođica. Sigurno će biti u okruglom šeširu, s malom koprenom, sa sivim ovratnikom od astrahana i lutajućim očima... U takvim slučajevima one uvijek imaju uzvjerene oči. Ona će podići grozničavo svoju ručnu torbicu, u kojoj ima sakrivenu bočicu sa sumpornom kiselinom. A možda će voljeti da prekine povorku i da se baci na me s užasnom vikom. Bojim se, jer to je furija, prava furija. Samo jedan odlučan čovjek, dobar prijatelj, kao ti što si, mogao bi je urazumiti u taj veliki dan, od kojega ovisi moja egzistencija.«

René Maché je promišljao jedan čas.

»Ta zadaća, koju hoćeš da mi naprtiš, niti je lijepa, niti ugodna.«

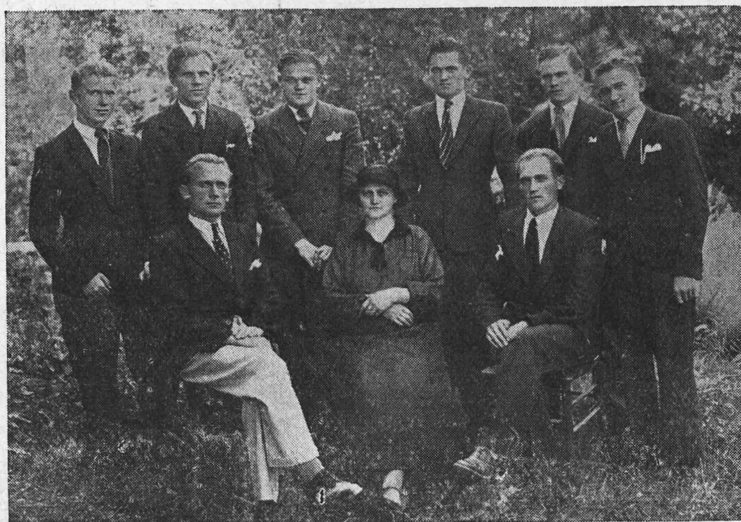
»Valjda se ne ćeš bojati jedne žene?«

»Ne bojim se, to se razumije! Ali kako da ju... Imaš li kakve slike od nje? Htio bih sigurno da je prepoznam. Da ne bi zgrabio nekoga drugoga.«

»Ne trebaš slike. Ja sam pošten čovjek i zato sam joj vratio fotografije i pisma. Ali među pozvanim i radoznalima, koji će prisustvovati vjenčanju, ovaka žena pristaje kao šaka na oko. Ona se zove Olette, Gabrijela Olette!«

»Dobro,« reče uslužni prijatelj. »Samo neka se makne, zgrabit ću ju odlučno za ruku i pažljivo ju izvesti iz vijećnice ili iz crkve!«

Svanuo je veliki dan. Prijatelj čuvar stoji na peronu pred vijećnicom gotovo cio sat, gdje je

Slika lijevo:

SIROTA MAJKA BEZ IČEGA ODHRANILA OSAM SINOVA

To je Barica Paar iz Samobora. Muž joj umro za rata. Radnik. Ostala majka s 8 sinova: najstariji imao 16 god., a najmlađi 4 mjeseca. Ima malu kućicu s vrtom na periferiji Samobora. Odhranila ih sve. Svi imadu zaposlenje: 1 tipograf, 2 krojača, 1 zidar itd. Svi su sinovi ove godine ugodno proveli Božić kod kuće sa svojom majkom

uostalom stajao i jedan stražar. Oko njega prođe mala povorka, pred kojom je bio veličanstveni i blistavi Luzernais.

U crkvi, kamo je stigao ranije, srce mu zakuca: kod jednoga stupa kraj jednog ulaza opazi astrahansku jaku, koprenu i plave kose. Mlada žena je bila uzbuđena, sad je stala, sad je hodala gore i dolje.

Maché se sakrije, ali onda pođe pravo k njoj. Zvonar je otvarao dvokrilna vrata. Žena se malo udalji.

»Molim, jeste li vi gospođica Olette?«

Ona pogleda nepoznata čovjeka neodređenim pogledom, ni da bi trenula. Maché reče tvrdo:

»Pozitivno znam, da ste to vi! Ovdje nije vaše mjesto. Hajde, idemo!«

On je odmah povede na stranu i nađe se u pustoj uličici držeći čvrsto za ruku gospođicu Olette, koja mu reče:

»Pustite me! Zgužvali ste mi cvijeće.«

On je pusti i ona si protrlja ruku, koju joj je bio čvrsto stisnuo. Bila je sitna djevojka, gotovo dijete s vrlo sjajnim očima.

»Ne znam, kako da se ispričam,« reče René Maché.

»Nije potrebno,« odgovori ona. »Muškarci su tako podli. A kakvu dužnost vi vršite? Bojali ste se, da ... Gluposti! Htjela sam samo vidjeti, kako će doći pred oltar. A vaš prijatelj, čestiti Luzernais?«

»Mnogo je reći prijatelj.«

Sve je zahtijevalo potanka objašnjavanja, zato su pripovijedali čitavu uru. Naposljetku ona se počne smijati, kad joj Maché prizna, da je imao nalog, da ju uplaši.

»Suvišan trud, jer premda ste nastojali, da mrko gledate, na vama nije bilo ništa strašno. Prije bih rekla, da ste bili smućeni. A ja sam uvijek željela, da upoznam jednoga čovjeka.«

»I kojega biste ljubili?«

VESELI POGLED UFINIH GLUMACA ALBERT MATTERSTECKA I HILDE KRAHL U BUDUĆNOST U TONFILMU „GOSTOVANJE U RAJU"

Ona ne odgovori. Ostavila ga je, da pripovijeda, i taj okorjeli bećar raspripovijeda se kao nikada. Dva mjeseca kasnije u istoj crkvi René Maché vjenčao se u istoj crkvi s Gabrijelom Olette, i nije trebao imati pokraj sebe da ga netko čuva.

Slika desno:

SABINA PETERS, INGRID BERGMAN, URSULA HERKING CARSTA LÖCK U UFINOM TONFILMU „ČETIRI VESELA SVATA" PITA JEDNA DRUGU:

(Nastavak romana sa strane 501.)
ostali hladni, premda je obraz staroga kotlokrpe bio bljeđi nego obično.

»Veoma istinito, mon ami,« povladi Francuz, »dođi k vatri i pij rakije. Velika promjena vremena.«

»U cijelom svom životu nijesam vidio takvog nevremena,« jadikovao je Regan, koji je bio najviše preplašen. »I to ovako kasno u ljetu! Već sam više puta čuo, da donosi nesreću, ako se kartaš u nedjelju. I još nikada nisam zakasnio na misu,« predbacivao si je.

»Ha, ha, ha!« rugao mu se Francuz, »hajde, požuri sada u crkvu!«

»Oh, kad bih samo bio kod mise,« uzdisao je Regan.

Ponovo je zagrmjelo.

»Čuješ li?« plašio ga Salamun.

Regan se je prekrižio.

»Zar nije čudna takva grmljavina u listopadu?«

»Što još,« Salamun će. »Najveće nevrijeme, što ga pamtim, bilo je na sam Božić.«

»Ta lijeva kao na sudnji dan!« rekao je Regan i drhtao.

Na vatru su bacili nekoliko komada treseta, da jače gori. Društvo je šutke stajalo oko ognjišta, u grozi uslijed strašne grmljavine i bljeskanja. Ali umjesto da je vatra oživjela, kad su na nju bacili još goriva, začulo se pištanje, kao da je u nju zašla mokrota. Domalo je tlo podruma bilo pod vodom. Potok, koji je rastao u bujicu, naglo je rastao i širio se. Domalo je dosegnuo ruševinu i voda je provalila u nju. Kriumčarima nije preostalo drugo, nego da uzmaknu u gornje prostorije, kamo su se htjeli uspeti po ljestvama. Ali kad se je prvi čovjek približio luknji na stropu, kroz koju su uvijek ulazili, ustuknuo je od groze. Luknja je bila posvema zatvorena ruševinom, koja se usula sa stropa, kad je grom udario u zgradu.

Zbrka, koja je nastala, ne da se opisati. Čak i De Welskein, koji se dotada nije obazirao na bijes elemenata, debelo je gledao, kad je vidio, da su čitave hrpe zasule jedini izlazak iz njihove podzemne luknje. I Salamun je bio u strahu, a Regan je čak pobudalio. Kad se preplašio od groma i bljeska, molio je, a onda, kad je vidio, što ih čeka, stao je proklinjati.

»Neka te vrag uzme, stari lopove! Što si me zavukao ovamo,« predbacio je Salamunu. »Htio sam poći k misi, a ti si me zaveo.«

»Ja?« otegnuto zapita Salamun. »Ne ja, ti ubica kokošjeg srca! Da, ubica bi bio, kad bi se ufao,« otrovno ga je ugriznuo. »Mržnja te je dovela ovamo, mržnja! Došao si, da odstraniš s puta Rorya O'Morea, ali ispit ćeš više vode, nego li budeš htio, prije nego li on, ti paklena dušo!«

»Godd . . . ! Zašto kuneš?« reče De Welskein, koji je razmišljao, kako bi se dalo pobjeći kroz prozor.

Nagovorio je ostale, da siđu s ljestava, na kojima su još uvijek stajali, i da ih naslone na prozor. Zatim se žurno uspeo na njih. Ali luknje u željeznom križu bile su premalene, da bi čovjek mogao proći kroz njih, a križ prejak, da bi ga mogao odstraniti. Međutim je voda naglo rasla i dosizala im već do koljena.

»Povucite ga dolje, da pođemo natrag na ljestve!« uzbuđeno je vikao Regan. »Za sve će biti prostora, a ne da potonemo kao štakori! Povuci ga dolje!«

»Šuti, podla huljo,« zaurlao je De Welskein. »Ti jadna zečja dušo! Godd . . . Ostavite ljestve, gdje jesu, čujte svi, čujte!«

Htio je, da bi ono kamenje, koje je stolu služilo kao noge, i ono, koje su upotrebili kao stolice, dokotrljali do zida i postavili jedno na drugo. Na tu hrpu kamenja naslonili bi jedan kraj daske, a drugi na klin ljestava gore više. Zatim bi se svi popeli na dasku. Tako bi se spasili i u isto bi vrijeme bili blizu prozora, koji bi mogli noževima kresati, dok križ ne popusti, i tako bi se izvukli napolje. S time su svi bili zadovoljni. Odmah su se dali na posao, premda su još uvijek bili ispunjeni grozom. Salamun je bio prvi, koji se latio posla. Kad se je približio stolu, vidio je novac, koji su ostavili kartaši. Oči su mu zasvijetlile. Čak u takvom položaju, možda na rubu vječnosti, nije ga lakomost za novcem ostavila. Planuo je na novac, grozničavo ga grabio i gurao u džep. Vidio ga nije nitko osim Regana, ali ovaj tada nije imao toliko snage, da što kaže; ali u srcu se je ipak zgražao i proklinjao starog bezvjerca.

Međutim je voda naglo rasla, tako da su jedva svršili svoj posao. Kad je bilo sve svršeno, stali su se svađati, čije će biti najviše mjesto na dasci. Došlo je do prizora, gdje se je pokazala sebičnost i surovost u tako gadnom svijetlu, da se ne da opisati.

Bili su na pragu smrti, ali si ipak čuo više kletvi nego molitava.

XXVII

DE WELSKEINOVA ČETA ZAROBLJUJE SCRUBBSA I RORYA

Onoga dana, kad su se kriumčari sastali u podrumu ruševine, napustio je De Lacy O'Moreovu kuću, da otputuje. Bojao se, hoće li Rory biti siguran, ako ostane kod kuće. Ta dao mu je pukovnikovu iskaznicu, da ga spasi. Bojao se, da sve to ne dođe na vidjelo. Što onda? Ova ga je misao veoma mučila. Zato je rekao Roryu, da se za njega boji i da će ga uzeti sa sobom u Francusku. Ali Rory je njegovu prijaznu ponudu otklonio i od srca mu zahvalio, što toliko misli na nj. Rekao mu je, da ne može ostaviti rodne kuće.

»Što bi majka i Mary bez mene?« kliknuo je. »Otpratit ću vas i ostati kraj vas, dok se ne ukrcate.«

»Ne, Rory, to ne bih bilo pametno. Ako ne idete za uvijek, bolje je, da uopće ne idete. Budete li samo jedan ili dva dana od kuće, osumnjičit će vas.«

Odlučili su, da će u Knockbracknu iznajmiti dva konja; u Roryjevu susjedstvu nije naime bilo konja. Conoly neka prati gosta do obale.

De Lacyev rastanak je bio ganutljiv. Ženske su plakale, De Lacy je šutio. Bez riječi toplo je stisnuo ruku majci i kćeri, što je bio posljednji izražaj njegovog prijateljstva. Dok je odlazio tihom uskom ulicom, udovica i kći neprestano su mu mahale rukom.

Rory je pratio De Lacya i Conollya do onamo, gdje su imali iznajmiti konje. Skoro cijelog su puta šutjeli, jer se je približavao čas rastanka.

Prispjeli su ka gostioni »Kod crnoga bika«, gdje im je gostioničar Larry Finnegan isposudio konje. Dok je međutim Conolly pošao u staju, da pripremi konje za put, progovorio je De Lacy s Roryem još nekoliko posljednjih riječi.

»Rory,« De Lacy će, »nikada ne ću zaboraviti gostoljubivosti pod krovom vaše majke; a za vašu odvažnost i vladanje ne mogu naći riječi.«

»Ne spominjite toga, molim vas, mr. De Lacy.«

»Bio bih nezahvalan, kad ne bih,« odvrati De Lacy. »Vaša mi majka, Rory, nije dozvolila, da joj pokažem, kako sam zahvalan...«

»Nemojte mi...«

»Kad je već vaša majka otklonila svaku odštetu, nadam se, da ćete vi...«

»Ja?«

»Čujte,« ponovo će De Lacy, »ipak ne ćete otkloniti malen dar, spomen na svojega prijatelja, koji se sada rastaje s vama.«

»O, uspomena, to je nešto drugo,« Rory će.

»Ti dobri mladiću,« mislio je De Lacy, kad je gledao Rorya. Zatim je izvukao iz džepa zlatan sat i rekao: »Uzmite to i držite za uspomenu od mene.«

Rory je pogledavao čas na sat, čas na De Lacya i naposljetku je zapitao:

»Što, sat?«

»Da, sat.«

»I zlatan sat?«

»Da, je li to što čudno?«

»Ja i zlatan sat? Vjere mi, to bi mi pristajalo kao kravi sedlo,« branio se Rory.

»Za uspomenu, Rory,« molio je De Lacy.

»Oh, dajte mi nešto, što nije tako dragocjeno, kad već mora biti,« nastavio je Rory. »Ovo je vrijedno punu šaku gvineja. Čemu će mi zlatan sat. Božje sunce, koje izlazi i zalazi, moj je sat. Ako hoću da znam, koje je doba, pogledam u sunce i točno znam, koji je sat.«

»Ali, Rory, ne radi se o tome, da ga upotrebljavate, nego da ga držite kao uspomenu.«

»Za uspomenu bit će dobra svaka stvar. Dajte mi konjski bič, koji držite u ruci i cijenit ću ga upravo tako, kao i sve zlatne satove na svijetu.«

»Oh, to nije ništa, to je odviše neznatno! Izaberite nešto drugo,« De Lacy će.

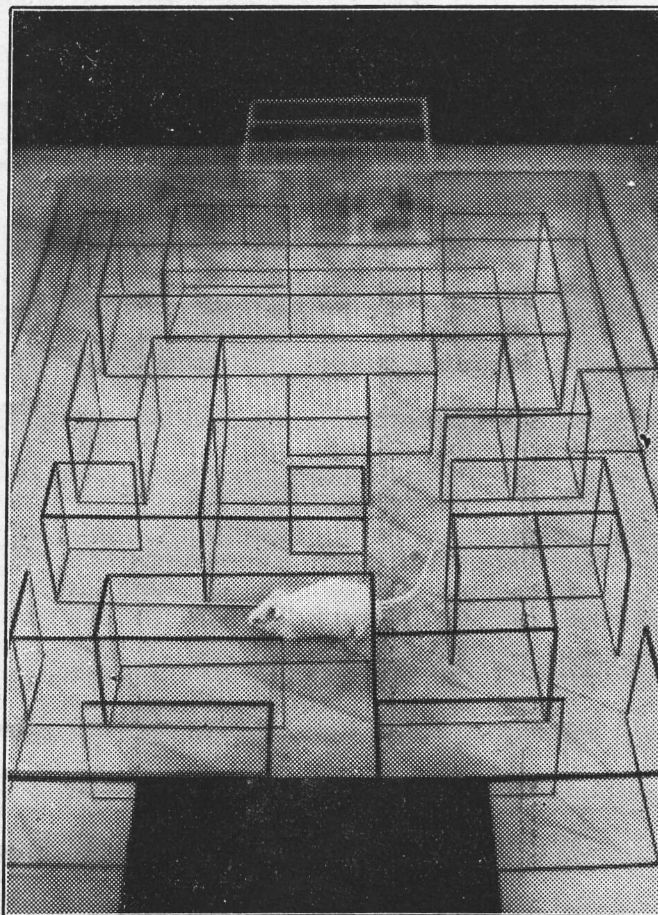
»Dobro, gospodine, kad već hoćete, da izaberem, rado bih imao vaša dugmeta s rukava. Ako mi ih date, bit ću ponosan, da smijem nositi ono, što ste nosili vi,« odgovori Rory.

»Vaši su,« rekao je De Lacy i stao skidati dugmeta s rukava košulje, »samo žao mi je, što su tako male vrijednosti.«

»Oh, sire, ta meni je stalo do onoga, koji daje, a ne do dara,« primijeti Rory.

Tada je Conolly doveo osedlane konje. Njihova se oprema doduše činila surova i neudobna, ali je gostioničar jamčio De Lacyu, da će s Conollyem dobro jašiti. Kad se je De Lacy popeo u sedlo, stisnuo je Roryu još jedamput ruku i od srca ga pozdravio u nadi na drukčiji povratak. Zatim je bocnuo konja i zajedno s Conollyem nestao iza sela.

Rory je zatim pošao u crkvu, da se pomoli za srećan put svojega prijatelja, od kojega se upravo odijelio. Misli na rat i nade u oslobođenje domovine uplele su se u njegovu molitvu. Iza mise vratio se k »Crnomu biku«, gdje je gostioničar Larry Finnegan posluživao svoje goste duhanom i pićem.

DA LI BI VI IZAŠLI TAKO BRZO IZ OVAKVE KRLETKE KAO OVAJ MIŠ U JEDNOM UFINOM KULTURNOM FILMU?

»Došao sam, da vas nešto upitam, Larry,« nagovori ga Rory.

»Od srca ću te poslužiti sa svime, što hoćeš, mladiću,« odgovori Larry. »Što želiš? Imam svježega piva.«

»Ništa takvo danas, Larry; došao sam samo pogledati, ne trebate li možda više one željezne motke, koju sam vam posljednji put posudio. Trebat će mi sutra pri klesanju kamenja.«

»Ondje je u kuhinji u kutu. Ne trebam je više, Rory, hvala ti.«

»A čemu trebaš željeznu motku, Finnegane?« upita netko od gostiju.

»Zato moraš pitati gazdaricu,« umiješa se Rory.

»Što, zar je bije s njom?« našali se drugi.

»Gazdarica sama treba motku,« Rory će, »kako to, da ne znaš, zašto?«

»Zaista sam znatiželjan, zašto je treba. To mora biti nešto osobito,« odgovori drugi gost.

»Vidiš, ona pravi tako jak punč, da je već svinula sve žlice, kad ga je miješala. Zato je od mene isposudila željeznu motku,« otresao je Rory.

»Neka te Bog poživi, Rory,« klikne Finnegan, kojemu se dopalo, što mu Rory pravi takvu reklamu. »Neka me đavao odnese, ako te danas pustim iz kuće, dok ne ispiješ čaše punča. Gazdarica neka ti ga sama izmiješa, Rory!«

Rory se dašto nije branio, nego je odmah pošao u kuhinju i sjeo kraj vatre. I gospođi Finnegan bilo je voljko pri duši; smijucala se i kinila, da iskuha najbolji punč, što ga je ikada napravila, i smiješkala se, kad je preda nj postavila čašu vrelog pića.

Dok je Rory sjedio, čavrljao i srkao svoj punč, nebo je potamnjelo. Približavao se težak čas, onaj, koji je kriučarima u podrumu ruševine zadao toliko straha te ih doveo u smrtnu opasnost. Stalo je bljeskati i grmjeti, a zatim je kiša stala lijevati kao iz kabla. Ženske su se krstile i gostionička buka je namah prestala. Rory se je sjetio, da ima do kuće još dugi put. Zato je pošao k vratima, da pogleda, kako će biti s vremenom, hoće li nevrijeme doskora prestati ili ne. Nebo je bilo crno. Vidio je, da će morati ili dugo čekati ili u pljusku poći doma te prokisnuti do kože.

Kad je gledao gore uz cestu, ugledao je Scrubbsa, koji je jašio u divljem kasu, da što prije dospije pod krov. Ali prije nego li je prispio k »Crnom biku«, zabljesnulo je, da se je konj prestrašio. Nakon nekoliko divljih skokova propeo se, a zatim srušio zajedno s jahačem.

»Smiluj se, Bože!« kliknuo je Rory.

»Što je?« javilo se nekoliko gostova, koji su stajali iza njega te nijesu vidjeli, što se dogodilo.

»Mislim, da je sakupljača ubio grom!«

»Isuse, Marijo!« kriknuli su kao iz jednoga grla i gurali se k vratima.

Scrubbs, koji je bio samo omamljen, pokušao se dignuti. Kad je Rory to vidio, bio je namah kod njega, da mu pomogne.

»Zar vas nije ubilo?« upita ga.

»Ne,« odgovori Scrubbs.

»Je li vas što ofurilo?«

Posljednjih riječi nije Scrubbs razumio, jer je od pada bio još smućen.

»Vjere mi,« Rory će, »mislio sam, da vas je grom ubio! Pođite u kuću, što ćete se ovdje na kiši močiti,« primijeti i odvede Scrubbsa u gostionu.

Ostali su pohitili, da pomognu konju. Ali vidjeli su, da se ne može dignuti, jer je iščašio prednju nogu. Nakon nekoliko vremena dignuli su ga na noge i jadna je životinja othramala u staju gostione.

Nakon što se Scrubbs, koji se samo malo udario, pomogao, pošao je u staju da pogleda, kako je s njegovom kobilom. »Oh, kakva nesreća, kakva nesreća,« jadikovao je, kad ju je ogledavao.

»Duše mi, nesreća je, što nijeste skrhali vrat,« Finnegan će. »Rado bih pio na vašu smrt.«

»Neka ti Bog oprosti, Larry! Zašto mu želiš smrt?«

»Jer bi na svijetu bio jedan lopov manje! Prijavio me, i morao sam platiti globu ni za što.«

»Doista je lopov, znadem,« odgovori dobra žena; »ali ostavi, Bog će već obračunati s njime!«

»Đavao, misliš, zar ne?« primijeti Finnegan.

»Istina je, što kažeš, duše mi, da je istina, Larry,« uplete se jedan od prisutnih, koji su mrzili Scrubbsa. »Čudim se, što nije pazio na konja i čvrsto ga držao,« javi se drugi.

»I ja se čudim, jer na svakoga drugoga pazi još previše,« treći će.

»I kako pazi, ovaj brus!«

»Pst, vraća se! Da bi ga đavao!« gurnu ga susjed, kad je Scrubbs unišao.

A čovjek, koji je malo prije Scrubbsu rekao brus, stao je sada u prisutnosti Scrubbsa poluglasno izazivajući pjevati pjesmicu o brusu. Scrubbsa su naime iza leđa zvali brus. Ostali su se smijali i potajno okretali sakupljaču, kojemu je postalo veoma neugodno, jer je osjetio, da se to odnosi na nj.

Niti jedan ga nije sažalio zbog njegove nezgode, ili bio veseo, da je izbjegao nesreći. Tako je bio neobljubljen. Kad ne bi bilo Rorya O'Morea, čije je velikodušno srce bilo u nesreći otvoreno i neprijatelju, ne bi sakupljač imao žive duše, koja bi mu pomogla.

I zato je htio poći kući, pa je upitao Finnegana, ne bi li mu iznajmio konja.

»Nemam nijednoga,« Finnegan će.

»Imate dva, koliko znadem,« reče Scrubbs.

»Ali sam oba iznajmio,« odvrati gospodar.

»Platit ću, koliko tražite,« nuđao je Scrubbs.

»Ta kažem vam, da ih nemam,« osorno mu odsiječe Finnegan, »i kad bih ih imao, ne bih vam ih dao.«

»Zar ste oba iznajmili?« upita sakupljač.

»Oba,« glasio je kratak odgovor.

(Nastavit će se.)

SUSRETI S ANDREJEM HLINKOM

(Nastavak)

USPOMENE NA VELIKOG VOĐU SLOVAČKOG NARODA

Piše Dr Josip Andrić

Za našeg boravka u Pragu bili smo svi novinari u audijenciji i kod predsjednika republike Masaryka, a i tadanji nam je ministar vanjskih posala Beneš priredio svečano primanje. Kod Masaryka smo bili baš na dan sedamdesete godišnjice njegova života, pa nam je i rekao, da je toga dana doživio tri posebne radosti: potpisao je novi ustav Čehoslovačke, dobio čestitku od Wilsona i eto primio i nas novinare iz Jugoslavije. A Beneš nas je diplomatski pogostio.

Sad nakon našeg sastanka s Hlinkom govorio mi je Matulić:

»Eto upoznali smo dva izrazita antipoda češkoslovačke politike. S jedne strane stoji Masaryk, filozof, čovjek uma, koji sve svoje čine ravna po hladnim zakonima razuma, a s druge strane Hlinka, pučki tribun, čovjek srca, koji se u svojim činima daje nositi od zanosa i čuvstava. Masaryk, koji kao predstavnik inteligentnih slojeva bez pravih pristaša u puku dolazi na čelo države, prema Hlinki, kojega široki slojevi cijelog jednog naroda izdižu i postavljaju sebi za vođu. Masaryk, koji je u mladosti svojoj racionalističkom filozofijom došao do toga, da se odrekao katoličke vjere, i Hlinka, čija je glavna veličina u tom, što je upravo fanatički branitelj katolicizma. Masaryk, porijeklom Slovak, sankcionira centralistički ustav Čehoslovačke u isto vrijeme, dok Hlinka interniran naviješta najžešću borbu proti tom centralizmu ...«

»A Beneš? ...« upitam.

»On je izraziti diplomata, koji je prilično udaljen od tipa načelnih političara, kakovi su Masaryk i Hlinka. U njemu je Masaryk našao izvrsnog pomagača, koji njegovu politiku praktično provodi. Šteta, što i Hlinka za svoju politiku nema tako vještog diplomate ...«

Iste večeri nakon našeg sastanka s Hlinkom odvezla se cijela naša novinarska ekspedicija iz Praga u Bratislavu. Ondje smo bili drugi dan prije podne primljeni od dra Škrobára, ministra za Slovačku, koji je u mladosti bio štićenik Hlinkin, da kasnije za hvalu postane njegov najzakletiji protivnik. Nije umaklo našoj pažnji, da je i pred nama stranim novinarima s posebnom žučljivosti napao Hlinkinu politiku ...

Bio sam u loži zajedno s Matulićem. Fibichova mi se glazba veoma sviđa, pa me i prvi čin »Šarke« odmah zanio. Govorio sam Matuliću za odmora o sadržaju, smislu i glazbi tog opernog djela, kadli nas zovne jedan od naših novinarskih kolega iz lože.

»Imam da vam javim neugodnu vijest,« reče nam.

»Što?« blesnusmo mi u njega.

»Obojica ste isključeni iz novinarske ekspedicije.«

»Kako? Zašto?« zgranusmo obojica još većma od čuda.

»Pa eto ... radi Hlinke ... No hodite, čeka vas vodstvo ekspedicije, da vam to objasni ...«

Napustili smo u velikom uzbuđenju kazalište. Kad dođosmo među naše novinarske kolege, nekako su nas svi čudno gledali. A Milan Marjanović nam stane tumačiti:

»Praške katoličke novine donijele su vijest, da ste jučer imali sastanak s Hlinkom. Tim ste se ogriješili o gostoljubivost češkoslovačke republike, pa prema tome više ne možete dalje nastaviti put s nama po Čehoslovačkoj.«

»Što se tiče našeg sastanka s Hlinkom,« stade se žestiti Matulić, »to je naše pravo na novinarsku slobodu, po kojoj se možemo u svrhu informacije sastati, s kim hoćemo. Tko tako ne misli, taj dokazuje, da je protiv novinarske slobode ...«

Marjanović je te Matulićeve riječi slušao u neprilici, koju nije mogao sakriti. Nismo tada ni slutili, da će on deset godina kasnije pod diktatorskim režimom doći na čelo državne ustanove za ugušivanje slobode štampe ...

»Ali važno je i ovo,« upadnem u riječ ja. »Vi nas sada isključujete iz novinarske ekspedicije, u koju nas je vodstvo ekspedicije primilo na zajedničku putnicu i na zajednički trošak. Sad nas međutim na pola puta kanite u stranoj državi ostaviti i bez putnice i bez sredstava ...«

»To se sad nas više ne tiče. Brinite se odsad za sebe, kako znate!« odvrati Marjanović i udalji se o dnas.

Ni Matuliću ni meni nije ponos dao, da se dalje ponizujemo pred tolikom nekolegijalnošću, koja nas je tako nemilo stigla. Napustili smo svoje nedrugarske suputnike i otputovali drugo jutro natrag u Prag, gdje ćemo se već nekako snaći i glede putnice i glede novca, ukoliko nam uzmanjka. Putem smo neprestano pretresali sve pojedinosti te neobične afere, u koju smo eto bili upali.

»Jesi li opazio, kako je Šrobár, kad smo jučer bili svi mi novinari kod njega, upravo strastveno napao Hlinku?« progovori Matulić. »Onda je on već bio saznao o našem sastanku s Hlinkom. Znajući dakle, da među nazočnim novinarima ima i takvih, koji simpatiziraju s Hlinkom, nije se mogao suzdržati, da ne iskali svoj bijes. Uveče je pred vodstvom novinarske ekspedicije otvoreno izjavio svoje negodovanje, što se u ekspediciji našlo i takvih, koji simpatiziraju s ,veleizdajnikom' Hlinkom. To su vođe ekspedicije shvatili kao mig, da treba da nas odstrane. I umjesto da cijelu stvar dobro ispitaju, bez ikakvog nas saslušanja izbaciše ...«

»Samo kako je izašlo na javu, da smo se sastali s Hlinkom?« primijetim ja.

»To ti mora biti novinarski posve shvatljivo. Sva štampa piše ovih dana mnogo o našoj novinarskoj ekspediciji. Sve novine nastoje, da o nama nešto što zanimljivije donesu. Za katoličkog novinara je zahvalna senzacija, da iznese, kako u toj ekspediciji ima i katoličkih novinara, koji su eto posvetili pažnju nesamo onom, što

im se oficijelno pokazuje, nego traže veze i informacije i u katoličkim krugovima. A kako je Hlinka najsenzacionalnija katolička ličnost u današnjoj Čehoslovačkoj, vijest o hrvatskim katoličkim novinarima poprima veću senzacionalnost u vezi s Hlinkom. Objelodanjujući tu vijest o našem sastanku s Hlinkom onaj, koji je tu vijest pisao, zastalno nije slutio, kakva će se iz te vijesti za nas izleći neugodnost...«

Stigavši u Prag odmah sam svoje znance iz katoličkih čeških krugova obavijestio, što nam se desilo. Svi su se okomili na Škrobára.

»Tako on eto i na vama iskaljuje svoj bijes prema Hlinka!« rekoše.

»Stid nas je, da se prema vama kao gostima države tako negostoljubivo postupa!«

Odvedoše nas bivšem češkom katoličkom ministru dru Moricu Hrubanu, ne bi li on poduzeo korake kod češkoslovačke vlade, da nam se nanesena netaktičnost ispravi. Dr. Hruban je odmah pred nama stupio u telefonsku vezu s ministrom vanjskih posala Benešom. Razgovor od nekoliko minuta između Hrubana i Beneša završio je tim, da je Beneš izjavio, kako mu je žao, što se to bez njegova znanja desilo, ali da je to unutarnja stvar same novinarske ekspedicije, pa da on tu ništa drugo ne može, nego se zauzeti kod jugoslavenskog poslanstva, da nam se bez poteškoći izdadu putnice za povratak kući. To je učinio, te smo zaista već drugi dan imali svoje vlastite putnice...

Nismo htjeli otići iz Praga, a da se ponovo ne vidimo s Hlinkom, za kojega smo i mi i nehotice eto morali podnijeti žrtvu. Posjetili smo ga u sanatoriju u praškom predgrađu Podolju iza Vyšehrada. Primio nas je vrlo srdačno.

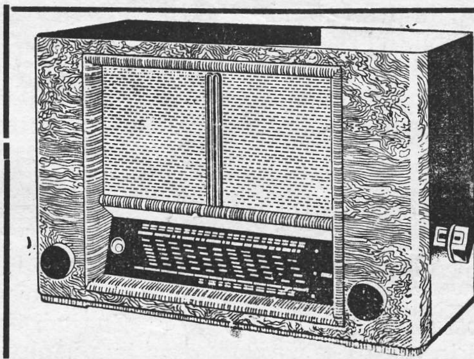
»Eto, sad ste i sami na sebi osjetili,« reče nam, »kako se kod nas poštuje sloboda. Meni ne dadu, da idem svojoj kući, a vas negostoljubivo tjeraju, jer ste se usudili razgovarati sa mnom. Taj vam je nemili slučaj pokazao, što o našim prilikama treba da mislite, a ja evo i ovi moji prijatelji, koji smo bili povod ovom neugodnom incidentu, odsad vas smatramo svojim supatnicima i sačuvat ćemo vas u još milijoj uspomeni. I evo ja vas pozivam, da što prije dođete k meni u Ružomberok, kamo ću se, ako Bog da, već za kratko vrijeme vratiti. Bit ćete mi mili gosti.«

Kad smo se nakon svega toga nas dvojica s osjećajem izagnanika vratili iz Čehoslovačke u Zagreb, bilo nam je najveće zadovoljstvo, što smo sa sobom donijeli krasan intervju s Hlinkom, koji smo i objelodanili, i što se nismo zadovoljili, da nam se na našem putovanju pokazuju samo Potemkinova sela, nego smo zavirili malo i iza oficijelnog zastora. A najviše smo se radovali tomu, što smo imali — iako na tako neobičan način i s tako romantičnim posljedicama — prilike sastati se s vođom slovačkog naroda Andrejem Hlinkom, kojega su onda i češki katolički krugovi cijenili kao najvećega katoličkog borca u Čehoslovačkoj.

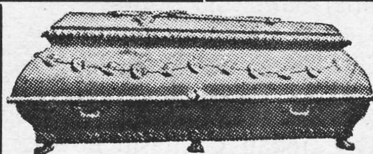
Tako započete osobne veze s Hlinkom želio sam jače povezati. I zato sam odsad gojio veliku želju, da se odazovem Hlinkinu pozivu te pođem prvom prilikom u Ružomberok.

(Nastavit će se.)

LAV U AUTU

Napisala Clarence Sidney

Kći vojnog zapovjednika u Nairobi u Africi gospođica Elinora Teag uputi se jednog dana u svom autu na šetnju do jezera Tanganjike i natrag. Još prije trideset godina bili su ti krajevi neprohodna pustoš. Danas vode kroz njih krasno uzdržavane automobilske ceste, jedino blizu jezera moraju se automobilisti čuvati nosoroga. Inače je takvo putovanje sigurno kao makar koji put u Srednjoj Evropi.

Miss Teag dovezla se mirno do jezera, provezla se na motornom čamcu i uputi se natrag. Kad je odmakla kojih sto kilometara od jezera, uđe u dosta rijetku šumu.

Najednom opazi, kako se s lijeve strane pokazalo nešto žuto! Lav!

Kao da se sudbina urotila protiv nje, jer u taj isti čas dva cilindra motora uslijed onečišćenja svijeća prestaše raditi. Tako nije mogla postići onu brzinu, koju je u taj čas htjela dati svom autu.

Stenjući i brujeći vozio se automobil s nevelikom brzinom 40 kilometara na uru. U zrcalu za orijentaciju vidjela je miss Teag, kako se lav otisnuo u potjeru za autom. Na po luda od straha djevojka se trudila na svaku ruku da autu dade što može veću brzinu.

Zaludu! Dobar čas vozila se tako i gledala pokraj auta lava, koji je dugim skokovima grabio naprijed. Kad je vidjela, da se lav sprema skočiti u auto, malo se nije onesvijestila od straha.

Dva puta okretala se Elinora, da poplaši lava željeznom motkom, koja je kraj nje ležala. Lav je malo zaostao, ali je dalje trčao za kolima. Najednom se silnim skokom baci na ravni krov auta. Prestravljena djevojka gledala je veliku zvijer u zrcalu, ali nije imala snage ustaviti kola, skočiti iz njih i bježati. Kamo? Tjerala je i tjerala naprijed nadajući se, da će se skoro naći u položaju, gdje će joj netko pomoći.

Auto je poskakivao upravljan uzdrhtalom rukom djevojke, koja je u zrcalu vidjela oči grabežljivčeve, što se nijesu odvraćale od nje. Nije se obzirala nimalo na to, da se auto može razletjeti u komade kod najmanje zapreke.

Malo pomalo put je dolazio na ravno. U isto vrijeme svijeće su se pročistile i oba cilindra počela su iznova raditi. Auto poleti strmoglavce u prostor. Drveće je promicalo kao sablasti. Lav se šćućurio na krovu auta, kao da čeka zgodan čas. Nakon nekoliko časova tako lude vožnje pred autom iskoči benzinska stanica. Na putu je stajala neka žena u uniformi i kapi od Shell Company. Pred stacijom miss Teag ustavi naglo auto. Imala je još toliko snage da je iskočila iz kola. Onda je iznemogla pala na zemlju kraj čuvarice.

Kad se osvijestila od lake omaglice, vidjela je, kako se žena u uniformi sagiba nad njom.

»Lav . . . progovori ona, lav je skočio u auto.«

Gospođica Elinora bojala se, da će čuvarica odmah nagnuti u bijeg. Kako se začudila, kad čuvarica skoči prema kolima i vikne srdito:

»Sigurno je to onaj bezobrazni Paša . . . Marš, ideš!«

Lav skoči s kola i brzo pobjegne putem. Još se jednom ogleda za sobom, kao da nešto očekuje. Kad mu se čuvarica zagrozila rukom, okrene se i za čas ga nestane u šikari.

Mlada djevojka morala se od srca nasmijati, kad joj je čuvarica skladišta benzina ispripovijedala o tom lavu.

»Taj lav«, reče ona, »još je mlad i pitom. Šoferi autobusa i auta, koji dolaze iz Sudana, svi ga hrane. Kad ništa ne dobije, skače na kola i gura putnike šapama. Oni su ga tako naučili, da svaki automobilista stane i daje mu što jesti. A kad ste vi samo prošli, on je skočio na auto, da tako od vas traži svoju običnu porciju. Ali kad ste vi potjerali, nije se usudio skočiti dolje.«

Od toga vremena vozila se miss Teag češće na jezero. Svaki put čekao ju je željno Paša, kralj pustinje, i vozio se svaki put s njom u autu. Neobično se sprijateljio s mladom Engleskinjom, od koje je dobivao svaki put po pet kilograma mesa. Zato mu je najveća ugodnost bila opet vidjeti svoju prijateljicu i voziti se na njenim kolima.

Može li se poslije toga govoriti o lavu kao o divljoj, opakoj i opasnoj zvijeri afričkih pustinja? Preveo *A. Šimčík*

ČIME SVE LJUDI TRŽE

Zabilježila Zorka Sever

Neki šaljivdžija, kome nije bilo do posla, htio je da zarađuje na lak način novac. Evo, čime se bavio: rastukao crvenu opeku u sitni prah, načinio mnogo malih zamotaka i otpravio se u prodaju »praha protiv buha«. Ide selom, a ljudi kupuju kô za okladu — koji za 25 para, po neki za 1—2 dinara, već prema potrebi.

A molim vas, koja je kuća na selu ljeti bez buha, pogotovu ako je nabita zemljom mjesto poda! Ljudi se namuče radom, pa kada treba da spavaš, u onaj kratki odsjek vremena, mjesto da spavaš, bori se! Tuci i lovi te nametljive krvopije — buhe! Zato i nije čudo, da je imao tolikog pazara, tim više, jer nije bio ni skup.

Rasprodavši tako silu zamotaka, žurio se iz sela, da im čim prije nestane s vida. Kad je već bio na kraju sela, sjeti se jedna snaša, da ga zapita za uporabu istog. On će:

»Eto vidiš! Kad buha ide, ti treba da paziš i tiho — gotovo nečujno prilazi joj straga. Pazi, da te ona okom ne opazi! Tad — kad si joj iza leđa — naglo joj glavu pritisni na zatiljak, tako da ona zijevne! I sad joj vrlo lako naspeš ovog praha u gubičicu i ona ugine!«

»O, kaj veliš, nesnago jena! Em ju ja leže s palcem pritisnem celu, pak je mam gotova!« odgovori snaša i baci mu prašak, našto moj trgovčić strugne, kanda ga vile nose u drugo selo.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

Josip Oštrek
soboslikar i ličilac

Ilica 129 **Zagreb** Pom. tel. 24-134

Radionica za ličenje svakovrsnog pokućtva Preporuča se za moderno slikanje i ličenje — Troškovnici i sve informacije na zahtjev besplatno — Cijene vrlo povoljne Veliki izbor najmodernijih uzoraka za slikanje — Prvorazredna izradba sa najboljim materijalom

---

Ilica 82. dvor.

Muško i dječje

RUBLJE

Po mjeri

za gotovo!

I na otplatu!

Radiona i trgovina kišo i suncobrana

VID ŠTABEK
ZAGREB, ILICA BR. 124

Preporuča svoje skladište kišo i suncobrana

Preuzimam na popravak iste uz vrlo umjerene cijene.

„LJILJAN“
PRAONA I GLADIONA FINOG RUBLJA

A. ROMIĆ, ZAGREB

Martićeva ulica broj 27. u veži

JAIĆ I DRUG
stolarija za moderno i stilsko pokućstvo

ZAGREB, Zvonimirova 27

LIMARI, UVODITELJI VODOVODA I PLINA

Brkljačić, Blatnik i Vouk
ZAGREB, Ilica 134 **Telefon 94-39**

Preuzimamo sve u tu struku zusijecajuće radnje na novogradnjama, adaptacijama i popravcima. Izdradba svih limenih predmeta. — Autolimarija, varenje i poniklovanje.

Savjesna izradba. *Umjerene cijene.*

Krojački modni salon

za dame i djecu

MARIJA ANTOLIĆ
Zagreb, Klaićeva 34 I. kat

Trgovina i izradba muških i ženskih šešira

Branko Jurišić
ZAGREB, Zvonimirova 31

Primaju se svakovrsni popravci muških kao i ženskih šešira

Pokućstvo
Renomirane stolarije

M. Kresnik, Zagreb

Nova Ves 4 Telef. 67-14

Praonica i svijetlo-gladionica finog rublja

Cecilija Rant
Zagreb, Hatzova ulica 12.

Preuzima svakovrsno rublje kao i ogrlice. — Cijene umjerene.

Građevna bravarija željezni namještaj

NIKOLA CERAJ, ZAGREB

Vlaška ulica 81a — Telef. 72-88

Cijene umjerene — Izradba solidna

Stolarija za gradnju, pokućtvo i unutarnji uređaj

JOSIP BESEDNIK
ZAGREB, OZALJSKA ULICA 123

Preporuča se za izradbu svih vrsti radova spadajućih u tu struku.

Solidna izradba! Umjerene cijene!

● **Atelier ručnih radova i pribor**

JOSIP DRAŠKOVIĆ, ZAGREB
Mesnička ul. 2. (Ugao Ilice)

Preuzimam na izradbu precrtavanje, (Vordruck) endlanje, ažuriranje, plisiranje, montiranje jastuka, presvlačenje gumba, štikanje monograma rukom i strojem.

Jeftina klinika čarapa! Za škole, samostane i salone kao i za sva katolička društva znatan popust. Cijene solidne.

STAKLOGRAVER

FRANJO VALENT
ZAGREB, Medulićeva ul. 10.

Izrađujem kristalno stakleno posuđe (servise za vino, vodu i liker). Specijalna brusiona BLEI kristala, graviranje imena i monograma, radiona ogledala. Popravak svih vrsti kristalnih predmeta.

Solidna izradba. **Umjerene cijene.**

„Zagrepčanka“
Trgovina i specijalna radionica muških i ženskih šešira uz vrlo umjerene cijene. Primamo sve vrsti popravaka muških i ženskih šešira. — Preporučuje se cijenj. mušterijama za brzu i solidnu izradbu.

M. VUČIĆ
Zagreb, Ilica 178.

POKUĆSTVO

Stalna izložba raznovrsnog pokućstva: kao spavaće, jedaće gospodske sobe i kuhinje, pojedini komadi i t. d. Solidna izradba, niske cijene. Vlastiti proizvod. Pogledati bez obveze na kupnju

„Jablanac“

Petrinjska ulica 25.

Veliki izbor

ženskih šešira i pribora

(svih boja tuljaka)

MARKO DŽILITOVIĆ
ZAGREB, Jelačićev trg 4. polukat

Vlaška ulica br. 90

„SLOGA“ šeširi
Radiona i prodaja muških šešira. Primaju se popravci uz umjerene cijene. Izradba solidna. Preporuča se

J. HOFFMAN, Zagreb

Radiona Ilica 63. I prodavaona Ilica 180.

TAPETAR I DEKORATER

MIŠKO KUČENIĆ
ZAGREB

Vlaška ulica 131

Daje na obročnu otplatu

Pokućstvo za gotovo i na otplatu

šperane, politirane i emajlirane sobe i kuhinjski namještaj i razni komadi uz umjerenu cijenu

Ljudevit Glavnik
stolarija

Zagreb, Petrinjska ul. 35

KRZNARIJA

S. MODRIĆ, ZAGREB
Masarykova ul. 6. dvorište

Izrađujem svakovrsne krznene predmete kao i popravke uz umjerene cijene. Za svaki posao jamčim

JEZERO

Spjevao Branko Klarić

Sinoć je voda jezera bila tamnožuta,
Talog dna digo se na površinu;
Vjetrovi večernji dolazeći s puta
Nemirom razdraže jezersku tišinu.

Svu noć se duša jezera trzala u mraku,
Nad njim su grane vrba u strahu bdile
Čekajući jutro, da na plavom traku
Pokaže dno uspravne sile.

Jutros su ruke jezera umiljate ko janje
I oči njegove čiste ko zvijezde,
Tek tiho šapće nad jezerom granje
O krilima bjesova, što se u njem gnijezde.

MEĐUNARODNI JEZIK ESPERANTO

Napisao D. Benčić

U posljednje vrijeme čujemo mnogo govoriti o esperantu, koji je i za katolike od velike važnosti.

Taj međunarodni jezik esperanto postoji već pedeset godina. Već od postanka počeo se naglo širiti, tako da je danas od svih već priznat kao dobar i vrlo koristan jezik.

Mnogi neupućeni ljudi napadali su esperanto. Jedni su govorili, da želi istisnuti druge jezike, drugi opet, da je on samo komunističko sredstvo. Dakako da su te tvrdnje bile posve neopravdane, a ipak bile su dovoljne, da ljude krivo upute.

Svrha je esperanta u tome, da se pomoću njega mogu sporazumjeti ljudi svih naroda i prema tome razumijevajući se povezati se u jednu idealnu, prijateljsku zajednicu, u kojoj svatko želi i čini dobro svom bližnjemu, tako da time zauvijek prestane mržnja i neprijateljstvo među narodima, a zavlada sloga i ljubav. Zar se ta misao esperanta ne slaže posve s Kristovim riječima: »I neka bude jedan pastir i jedno stado«?

Esperanto ne želi istisnuti narodne jezike i s komunizmom nema nikakve veze. Može se dapače ustvrditi, da esperantska misao širi: Mir i ljubav među svim narodima bez obzira na narodnost i rase. Danas je već i među katolicima esperanto vrlo raširen. U Nizozemskoj postoji čak jedan katolički ured, gdje se može svatko po esperantu obavijestiti o katoličkoj vjeri, i kažu, da ima sjajne uspjehe.

Esperanto ima i veliku važnost na katoličkim svjetskim kongresima, gdje se sastaju ljudi svih naroda i jezika, te se vrlo teško snalaze i sporazumijevaju. Ove godine za vrijeme kongresa u Budimpešti bio je osnovan esperantski informativni ured, gdje je mogao svatko u esperantu dobiti obavještenje bilo o samom kongresu, bilo o stanu ili hrani. Po tome vidimo, da je i u praktičnom smislu esperanto vrlo koristan.

Danas je esperanto vrlo raširen, te nema gotovo grada ili gradića na svijetu, gdje ga bar nekoliko ljudi ne govore posve dobro, ne govoreći dakako o većim gradovima, gdje im se ni ne zna broja.

Esperanto ima svoju bogatu literaturu u originalu i u prijevodu. Tako su već i djela velikih katoličkih pisaca prevedena na taj jezik (n. pr. Papini: »Povijest crkve Kristove«, Sienkiewicz: »Quo vadis« i t. d.). I neka djela iz hrvatske književnosti prevedena su već na esperantski jezik.

Sam jezik esperanto složen je od romanskih, germanskih i slavenskih riječi, koje su većinom svakom poznate, tko je učio njemački, francuski ili latinski jezik. Gramatika se može lako proučiti u dva mjeseca, a poslije čitanjem knjiga i razgovaranjem može se dalje usavršavati u znanju jezika.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

ŽENSKA ODIJELA
Oprave kućne, vrlo jeftino već od Din 35·— naprijed. — Sve vrsti oprava od štofa i raznovrsne svile, kao kute od Clota i svilene. — Kupit ćete vrlo povoljno u
ženskoj konfekciji LOGARIĆ
Gajeva ul. 4. tik Jelačićeva trga

TRGOVINA RABLJENIH STVARI
A. MILIDRAG (ČIKO)
ZAGREB, Palmotićeva ulica 2.
(Ugao Vlaške ulice)
Držim na skladištu samo bolje rabljeno pokućstvo kao i sve ostale rabljene stvari.

SVAKOVRSNO I SAVREMENO
POKUĆSTVO
M. E. Kovač, Zagreb
Mesnička ul. 2. ugao Ilice, I. kat
Ogroman izbor uz slobodan ogled

SOBOSLIKAR I LIČILAC
KASTELIĆ STJEPAN
ZAGREB, Deželićeva ulica 72
Radiona za ličenje pokućtva. — Preuzimam sve u tu struku zasijecajuće poslove.

Poplune od vate
radim komad po Din 40·— **Poplune od pahuljica**, perja, vune, zatim **madrace i otomane** radi jeftino i dobro samo kod
Oto Smeđić (Braun)
Zagreb, Vlaška ulica 56

Za svakovrsno vezenje, endlanje te popravak čarapa izvolite se obratiti na **atelier ručnih radova**
R. MIHINA
ZAGREB, Tomićeva ul. 4

KROJAČKI SALON
PETAR BRENNER
ZAGREB, Jurišićeva ul. 18.
Izrađujem sve vrsti odijela po najnovijim krojevima, držim na lageru prvorazrednu tkaninu uz umjerenu cijenu **i na otplatu.** Članovi K. A. uživaju poseban popust

---

Moderno umjetna stolarija
S. KOLARIĆ, ZAGREB
VLAŠKA UL. 86. TELEF. 88-77
Preporučam se za sve vrsti popravaka od najjednostavnijeg do najfinijeg pokućstva, uz umjerene cijene.

„DEKORATIVA“
Soboslikarska i ličilačka radnja
vlast. FRANJO GOLOB
Telefon 38-45 **ZAGREB** Ilica br. 106
Preuzima sve soboslikarske i ličilačke radnje u najmodernijem stilu
Solidna podvorba. Umjerene cijene

Klobučarska radnja muških i ženskih šešira
„BIBI“
ZAGREB, Bakačeva ul. 1
Vis-à-vis gradske kavane
Primaju se svakovrsni popravci muških kao i ženskih šešira

Sva preseljenja i prevoze u Zagrebu i izvan Zagreba, sa Diesel-teretnim automobilima obavlja brzo i jeftino
ŠPEDICIJA LÖWY
ZAGREB, KAPTOL 26.
Telefon broj 44-21 i 86-36

Graditelj orgulja, glasovira i harmonija
Franjo Skopek, Zagreb
ILICA 54. Telefon iz usluge 70-63
Dugogodišnji stručnjak i koncertni ugađač u Hrv. Glazbenom Zavodu, Muzičkoj Akademiji i Hrv. Narodnom Kazalištu
Prima sve popravke i ugađanja

Za gotovo i na otplatu
Pokućstvo
JELISAVA VREŠ
ZAGREB, Ozaljska ul. 50

Ljubomir Srdelić
ZAGREB, Varšavska ulica 3 a
TAPETAR I DEKORATER
za stilsko i moderno pokućtvo, izradba po vlastitim i predloženim nacrtima, popravci vrlo jeftino
Uz gotovo i na otplatu

Strojevna stolarija
Stjepan Kranjčec
Zagreb
Svačićev trg 12 - Telefon 72-74
Izradba najmodernijeg pokućtva kao i svih vrsti kauča, divana, fotelja itd.
Izložba se nalazi u Frankopanskoj ulici broj 9 u dućanu

Prva zagrebačka umjetna ljevaona zvonova, nadgrobnih ukrasa, umjetnina i kovine
RUDOLF KREBELJ
Zagreb, Srebrnička 5. iz Nove ceste 120
Izrađujem brončane nadgrobne svjetiljke, nadgrobne ukrase uz umjerenu cijenu.
Za zvona jamčim 10 godina

Trgovci! Najpovoljnije kupujete kod
Hugo Wolner,
trgovina na veliko kratke pletene robe
ZAGREB, Nikolićeva 14

Trgovina manufakturne kratke i pletene robe.
Domaći proizvod muškog i ženskog rublja kao i čarapa. Dobijete najjeftinije kod
C. RAJŠIĆ, ZAGREB
Petrinjska 47, ulaz s Mrazovićeve ul.

Građevna i umjetna bravarija
DOVŽAK JOSIP
Ilica br. 137 ZAGREB Tel. 24-483
Specijalna radiona za izradbu žičnih uložaka za krevete i svih ostalih žičnih proizvoda. Izradba željeznih kreveta, noćnih ormarića, moderno savijeno pokućstvo za ljekare, bolnice, hotele, kavane i t. d.
Prvorazredna stručna izradba, a cijene bez konkurencije.

JANKO ŠTENGL
STROJEVNA STOLARIJA
ZA GRADNJU I POKUĆTVO
ZAGREB
Heinzelova ul. 13. Tel. 2221

Vlastiti proizvod i prodavaona
POPLUNA
Veliki izbor pribora za posteljinu. — Madraci, perje kemički očišćeno, navlake, jastučnice itd.
A. JUNGVIRT
Marićev prolaz

ZA DOBRE DOMAĆICE

SABIRANJE LJEKOVITOG BILJA

Kad se majčica zemlja okiti svojim šarenim i raznolikim odijelom od raznog cvijeća, lišća i trave, onda opet nastaje vrijeme za sabiranje raznolikog ljekovito korijenja, lišća i cvijeća za kućnu potrebu i razne čajeve. Građani sve to kupuju i plaćaju veoma skupo, ali u malim mjestima vodi o sabiranju tog bilja svaka brižna domaćica. Ona ili sama, ili po svojim domarima ide u prirodu, livadu, šumu i šikaru te tu sabire ono bilje, koje joj donosi vrijeme, kao: plućnjak, kopitnjak, preslicu poljsku, slezovo korijenje i lišće, titracu, jorgovan, žalfiju, poljski kumin, stolisnik, lipov i bagrov cvijet, lišće i plod kupine, te još drugo poznato joj ljekovito bilje ili cvijeće. U prijašnje su vrijeme i precjenjivali vrijednost tog bilja, a sad je opet obratno; je rmnogi misle da su razne pilule i prašci koje kupuju za skup novac, ljekovitije i da će im donijeti više pomoći. Ali na selu se sudi drukčije, pa zato je i seljak zdraviji od gradskog čovjeka. Seljak znade, da se u naravi nalazi puno sokova u bilju, koji mu mogu dati i jeftiniju i bolju pomoć.

Kućni savjeti

Čišćenje tragova prevrućega glačala. Događa se da ponekad bude glačalo prevruće, te ostavlja iza sebe trag. Taj trag valja ukloniti a to ćemo učiniti ovaj način: Rastopi malo boraksa u vodi. U tu rastopinu umoči krpu i njome briši taj mrki trag od glačala. Poslije toga izgladi to mjesto sa umjereno toplim glačalom sve dotle, dok se posve ne osuši. I. S.

Limunada je slađa i ugodnije se pije, kad je odstajala dva sata, nego kad je svježa. To je po prilici rezultat, do kojega je došla u svojim istraživanjima Miss Edna M. Koster u Biokemijskom laboratoriju kalifornijskog sveučilišta u Los Angelosu pod vodstvom dra M. S. Dunna. Da limunada »dozrijeva«, bit će poznato mnogim prodavačima limunade, a i onima, koji je troše.

Zato, tko hoće prištedjeti šećera, neka ostavi limunadu da se odmori. Miss Koster promatrala je i ispitivala ovu pojavu polarizacijskim mikroskopom i drugim pomagalima. Pokazalo se, da se šećer od trstike u limunadi i naš repni šećer kemijski je istog sastava kao trskov šećer — za podrug ure sasvim rastopio i pretvorio se u grozdov i voćni šećer. Ovaj pretvoreni (inversni) šećer lakše je probavljiv, jer posao pretvaranja (inversije) oduzima želučanom soku i prenosi ga na limunovu kiselinu. Usisavanje (apsorpcija) pretvorenog šećera biva brže nego usisavanje trstenog šećera u svježoj limunadi.

Dobar tek

Juha od zelenja s rižom. Zelenje nareži na rezance, preprži na masti, zalij vodom, posoli i kuhaj. Dodaj 2 žlice parene (ili preostale pirjane) riže i kuhaj, dok se ne omekša. Možeš pridati i malo naribanog luka i blijedi zapržak, koji onda moraš dobro prokuhati.

Puding od špinata. Očisti, proberi, samelji 2 put na stroju i skuhaj 1/2 kg špinata. Malo maslaca, veliko kao orah, miješaj sa 2 žumanjka i malo soli pa primiješaj skuhani špinat. Namoči 10 dkg žemljinih mrvica u 5 žlica prijesnog mlijeka i primiješaj. Na kraju načini snijeg od 2 bjelanjka pa i njega pomiješaj u tijesto, koje istresi u namašćenu i žemljinim mrvicama posutu posudu te kuhaj na pari tri četvrt sata.

Jabuke pržene u tijestu. Zamuti jaje, žumanjak, žlicu limunova soka, bijelog vina, 2 žlice brašna, malo soli i naribane limunove kore. Tijesto neka ne bude gusto. Oguli jabuke, povadi koštice, nareži na kotačiće i umoči u tijesto pa ih prži u vreloj masti. Kad lijepo porumene i kad su pržene, ocijedi ih i pospi vanilijinim šećerom.

Kolač od šljiva. Miješaj 8 dkg maslaca s 8 dkg sitnog šećera i 1 cijelim jajetom. U ¼ kg glatkog brašna primiješaj pola praška za pečenje i malko soli pa sve to smiješaj s onim maslacem. Ako je tijesto pretvrdo, prilij malo mlijeka. Dodaj i malo naribane limunove kore. Tijesto stavi i raširi u namazanoj tavi, odozgo naslaži raspolovljenih šljiva i pospi smjesom od jednakog mnoštva maslaca, šećera i brašna, koje si hladno umiješala. Peče se po prilici pola sata u pećenjari.

Puding od čokolade. Miješaj 7 dkg maslaca, 4 žumanjka i 7 dkg šećera. Zatim dodaj 7 dkg samljevenih badema, 7 dkg naribane čokolade i 7 dkg žemljinih mrvica, koje prije prosij kroz sito. Umiješaj i snijeg od 4 bjelanjka. Onda smjesu uspi u namašćeni oblik za puding, posutu žemljinim mrvicama, pa kuhaj otprilike 1 sat. Ponudi sa sokom od ribiza ili malina.

Kalendar za našu kuhinju

Rujan Subota **17**	Objed: Juha od zelenja s rižom. Odrezak u rajčicama s makaronima. Večera: Okrugljice od jabuka.
Nedjelja **18**	Objed: Govedska juha s rezancima. Govedina s krumpirom i celerom na vrhnju. Pita s jabukama. Večera: Što je ostalo od objeda i kakao.
Ponedj. **19**	Objed: Juha s kašicom od jetara. Punjena paprika u soku od rajčica. Večera: Puding od špinata.
Utorak **20**	Objed: Juha od krumpira s gljivama. Odresci od kelja s rižom u rajčicama. Večera: Kajgana sa cvjetačom.
Srijeda **21**	Objed: Juha od mrkve. Kukuruzna bazlamača s pekmezom. Večera: Gljive s krumpirom.
Četvrtak **22**	Objed: Juha od kima. Hrenovke s rajčicama i krumpirima. Puding od čokolade. Večera: Kaša od grisa s naribanom čokoladom.
Petak **23**	Objed: Juha od vrhnja. Varivo od graha s pofeznama. Večera: Čaj i kruh s maslacem.
Subota **24**	Objed: Juha od kosti s krpicama. Suho svinjsko meso s pirjanim kupusom. Grožđe. Večera: Čaj sa sendvičima.
Nedjelja **25**	Objed: Govedska juha s jastučićima punjenima mesom. Govedina obložena kuhanim zelenjem, rižom i pirjanim krumpirom te sok od hrena. Jabuke pržene u tijestu. Večera: Puding od cvjetače.
Ponedj. **26**	Objed: Juha od rajčice. Pečenka u vrhnju s miješanom salatom. Večera: Naduvak od krumpira s umakom od luka.
Utorak **27**	Objed: Juha od kosti s narezanim palačinkama. Okrugljice sa šljivama. Večera: Okrugljice sa šljivama od objeda.
Srijeda **28**	Objed: Juha od mrkve. Varivo od kelja s prženim jetrima. Večera: Žganci s mlijekom.
Četvrtak **29**	Objed: Juha od kupusa. Pržolica s lukom i krastavcima. Kolač od šljiva. Večera: Omlet sa špinatom.
Petak **30**	Objed: Juha od graha. Punjene lignje. Salata. Večera: Drobljenac s kompotom od šljiva.

ZA SMIJEH I ŠALU

MODERNO SNUBLJENJE. On: »Je li na telefonu gospojica Milica?

Ona: »Da! Ja sam.«

On: »Molio bih već jednom stalan odgovor: Hoćete li postati moja žena ili ne?«

Ona: »Naravno da hoću! A tko je, molim vas, tamo na aparatu?«

MODERNA DOMAĆICA. Služavka: »Evo, krasne ribe, gospođo! Žive!«

Gospođa: »Samo — da li su i svježe?«

TAKO KASNO IPAK NIJE BILO. Strahinić došao je kasno kući. Vrlo kasno. Sav u strahu gledao je svoju ženu. Ona se pričinjala, kao da čvrsto spava; nije se micala i kao da ništa ne čuje. Odahnuvši legne i on. Slijedeći dan kod ručka dade mu žena neki papir. Bez riječi. Račun: »Novi šešir — cijena 500 dinara.« Strahinić sav utučen promrmlja:

»No baš tako kasno ipak nisam došao kući!«

SPORT. Bob sastane prijatelja Joa nakon što se nekoliko godina nisu vidjeli.

»Izvrsno izgledaš,« reče mu Bob.

»Da, ja sam, hvala Bogu, potpuno ozdravio,« odgovori Joe.

Bob: »A na koji način?«

Joe: »Uslijed sporta, nogometa!«

Bob: »Sporta, nogometa? A nisi li ti za to malo i predebeo?«

Joe: »Ah! Pa ja ga ne tjeram sâm. Ja samo prodajem sportske potrepštine . . .«

NA IZBORIMA. Kandidat: »Dakle: ja se nadam, da ćete za mene glasovati!«

Birač: »Ni govora! Glasat ću za vašeg protivnika.«

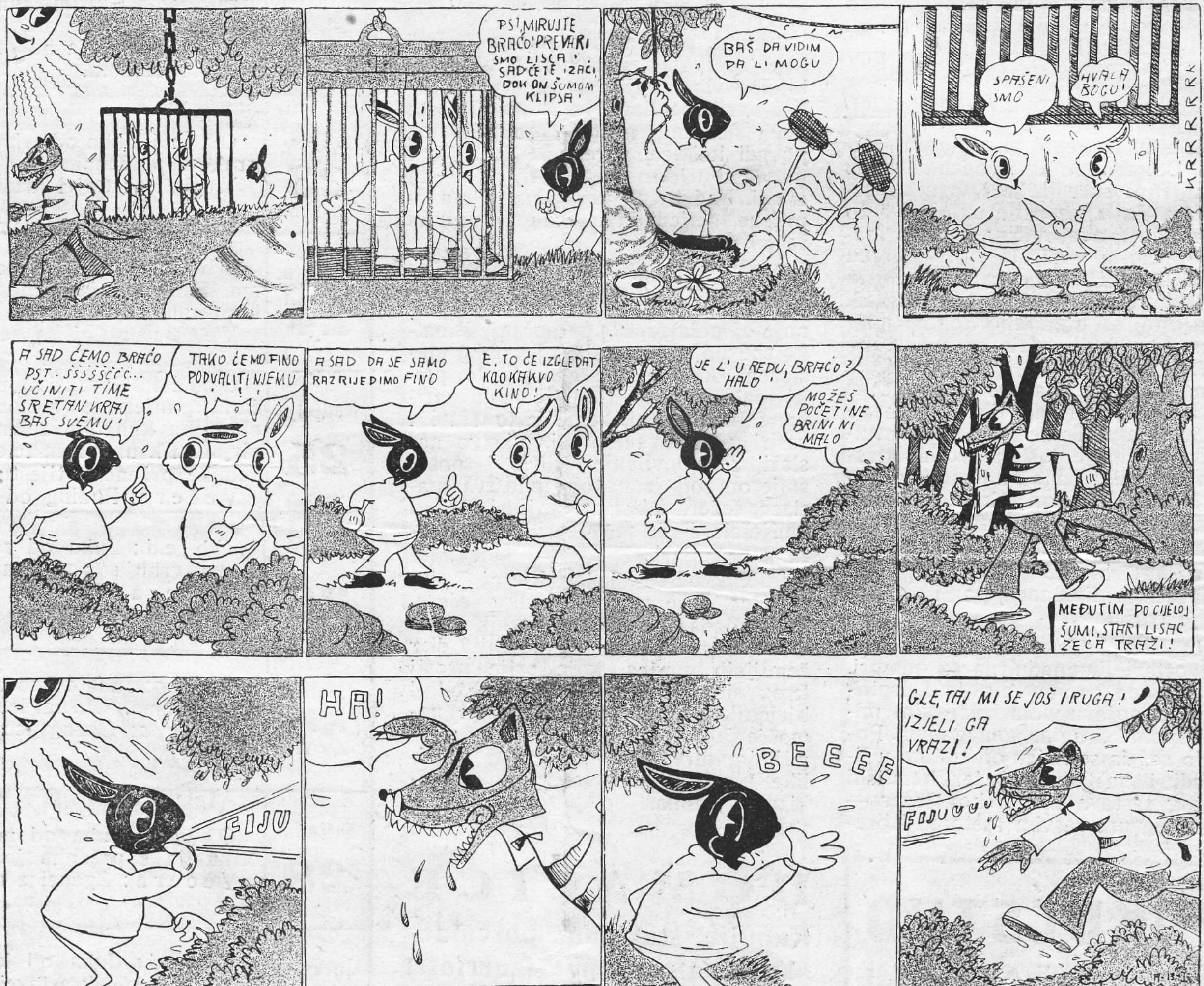
Kandidat: »Kako to? Pa njega niti ne poznajete.«

Birač: »Ali zato vrlo dobro poznajem vas i to — mi je dovoljno!«

Za dobru djecu

TRI ZEČIĆA

ZA MALE ČITAČE „OBITELJI" NARISAO IVO KOLIN, GIMNAZIJALAC

(Nastavit će se.)

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Sva

3 servisa

Samo D. 75.–!

1-9/o Servisi za vino, vodu i liker, od bijelog ili bojadisanog stakla roza, modre, zelene ili žute boje, vrlo fina izradba, cijena za sva tri servisa, 21 kom., samo **Din 75·—**, pojedinačno **Din 30·—**

1-25/o Garnitura, vrč od $1\frac{1}{2}$ litre i 6 čaša po $\frac{1}{5}$ litre, fino moderno brušeno staklo, **Din 60·—**

Porculan radost i ponos svake domaćice!

Ako roba ne bi odgovarala, zamijenit ćemo Vam istu ili vratiti novac. — Naš bogato opremljen katalog razne robe po zaista niskim cijenama poslat ćemo Vam besplatno, ako ga zatražite.

1-500a/o Garnitura za jelo za 6 osoba, fini inostrani porculan, različito ukrašen 26 komada . . **Din 330·—**
21 komad . . . . **Din 220·—**

1-504/o Garnitura za bijelu kavu za 6 osoba, fini inostrani porculan, moderno ukrašen, samo . **Din 90·—**

1-504a/o Garnitura za crnu kavu za 6 osoba, fini inostrani porculan, moderno ukrašen ili samo sa zlatnim rubom, iznimna cijena . . . . **Din 60·—**

Trgovačka kuća

Kastner i Öhler

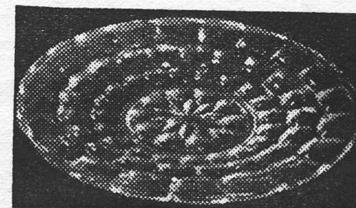
Zagreb, Ilica 4 i 6

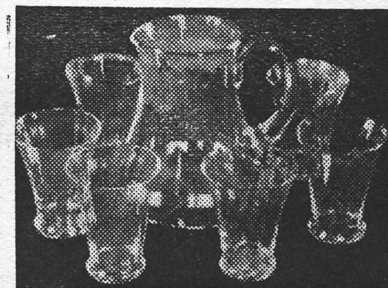
1-24/o Garnitura za vino, boca od 1 litre i 6 čaša po $\frac{1}{10}$ litre, fino moderno brušeno staklo **Din 70·—**, jednaka garnitura za liker . . . . **Din 50·—**

1-26/o Garnitura, boca od 1 litre i 6 čaša po $\frac{1}{10}$ litre, nizak, moderan i praktičan oblik, bogato brušeno modernim dekorom **Din 70·—**, jednaka garnitura za liker . . . . . . **Din 50·—**

1-552/o Stakleni tanjur za voće ili poslastice, 28 cm promjera **Din 12·—**

1-23/o Garnitura, vrč od $1\frac{1}{2}$ litre i 6 čaša po $\frac{1}{5}$ litre, fino moderno brušeno staklo **Din 60·—**

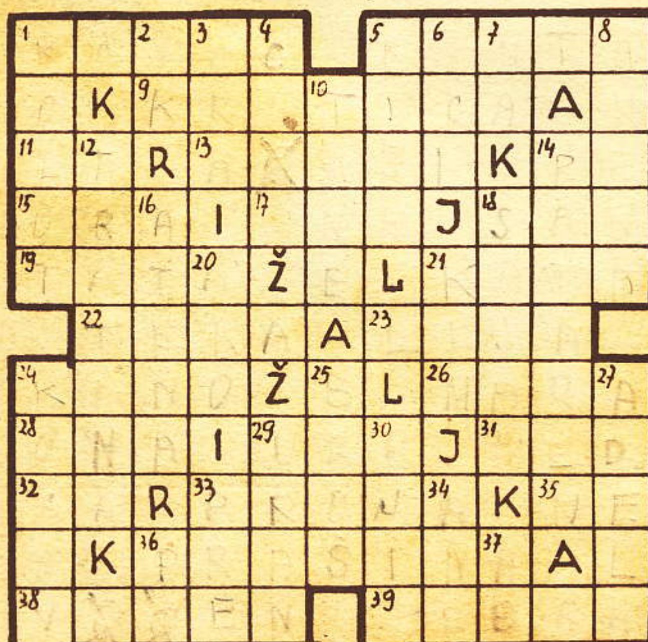
MODA za jesen

1 2 3 4 5

1. i 2. Dva moderna ogrtača od debele vunenaste tkanine. Džepovi su vrlo veliki. Takvi ogrtači su vrlo praktični, osobito za jesen. — **3.** Ukusna haljina za toplije dane od zelenog materijala. Kroj je vrlo jednostavan. Šal i pojas u istoj boji. — **4.** Kostim ukrašen krznom. Kaputić se zatvara umjetnim zatvaračem. Na rukavima uska pruga, također od krzna. — **5.** Elegantan ogrtač ukrašen krznom. Krojen je uz tijelo, a zatvara se samo jednim kožnatim pojasom u istoj boji kao i ogrtač.

Križaljka

Složio V. Kereković, Zagreb

Vodoravno: 1. Kosi travu, 5. posuda, 9. skraćena riječ, 11. dva suglasnika (kratica za litografiju), 13. indijansko pleme (plural), 14. suglas. i samoglasnik, 15. sat, 17. žensko ime, 18. protivno od jave, 19. otac, 21. žensko ime, 22. bilježnica, 23. lisica, 24. vrst zabavišta, 26. žensko ime, 28. pokazna zamjenica (ž. r.), 29. isto što i 15. vod., 31. proizvod pčela, 32. egipatski bog, 33. vrst žita, 35. negacija, 36. sitne čestice zemlje i pijeska, 38. stara mjera, 39. životinja žarkog pojasa (slična konju!).

Okomito: 1. kolo, kotač, 2. inicijali hrv. književnice (roman »Jaslice«), 3. vrst papige, 4. nožica, 5. oborina, 6. muško skraćeno ime (padež), 7. prijedlog, 8. cirkus, trkalište, 10. metak, 12. livada, ledina, 14. bogumil, 16. grad u Grčkoj, 18. vašar, 20. veznik (pogodb.), 21. knjiga R. Kiplinga, 24. drač, 25. medalja, ukrasna igla, 27. žensko ime, 29. planet, 30. rodno mjesto »Božjeg Viteza« (sv. Franjo), 33. riječca za staro, davno, 34. pok. zamjenica (mn., ž. r.), 36. inicijali talijanskog pisca (»Gog«), 37. početna slova abecede.

Odgonetke treba poslati do 30. rujna. Među odgonetače podijelit će se 20 lijepih knjiga.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 25-26.

Vodoravno: 1. Barok, 4. Ita, 5. Anka, 8. Ovas, 11. Mauri, 13. Grk, 14. kopala, 16. tabani, 18. eno, 19. Ivana, 21. rado, 23. Obar, 24. ave, 25. romar. — Okomito: 1. Baku, 2. Oto, 3. kavga, 5 .amater, 6. nakana, 7. Arka, 9. Arlina, 10. Skadar, 12. ioni, 15. pivo, 17. bodar, 20. Obar, 22. ovo.

Po 5 knjiga dobili I. Bidrać iz R., Tabanović iz D. Po jednu knjigu: K. Bralić iz I., B. Stojčić iz T., S. Zdjelar iz P., A. Divić iz A., M. Pišonić iz S. K., S. Herula iz P., Župni ured iz G. Gora, J. Kopun, V. Fabijanić i V. Kereković iz Zagreba.